Лекар

ИНФОРМАТИВНИ ЛИСТ СРПСКОГ ЛЕКАРСКОГ ДРУШТВА BULLETIN OF THE SERBIAN MEDICAL SOCIETY ЈУН-ЈУЛ 2009. • ГОД. LXIV • БРОЈ 125

ISSN: 1451-2130



ИЗ САДРЖАЈА

"AD MANUM MEDICI"



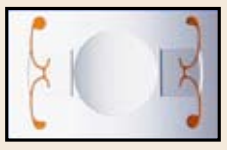
2

РЕМБ-АС 09



5

LIVE SURGERY: ИМПЛАНТАЦИЈА НОВОГ АКОМОДАТИВНОГ СОЧИВА



5

КОНГРЕС ИСТОРИЧАРА МЕДИЦИНЕ У МОСКВИ



6

IN MEMORIAM: ПРОФ. ДР РАДМИО ЈОВАНОВИЋ ПРИМ. ДР ЖАРКО ВУКОВИЋ

10

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ: СПЕЦ. БОЛНИЦА У БАЊИ КОВИЉАЧИ



11

ПОСЕТИЛИ СМО: МУЗЕЈ НЕУРОХИРУРГИЈЕ У МОСКВИ



12

XVII КОНГРЕС ЕВРОПСКОГ УДРУЖЕЊА ОФТАЛМОЛОГА



13

Награде СЛД додељене на Ђурђевдан

Крсна слава Српског лекарског друштва, Ђурђевдан, прослављена је 6. маја у просторијама Друштва, где је уз поздравну добродошлицу председника проф. др Радоја Чоловића, обављен обред сечења славског колача а затим су свечано додељене награде СЛД за 2007. и 2008. годину.

Присуство великог броја званица, пре свега министра здравља проф. др Томице Милосављевића, декана Медицинског факултета проф. др Владимира Бумбаширевића, председника Здравственог савета проф. др Драгана Делића, академика Владете Јеротића и многих других колега, потврдило је да се углед СЛД полако враћа и да Председништво и сви чланови правим корацима настављају славну традицију једног од најстаријих друштава лекара у свету.

У свом обраћању гостима, професор Чоловић је нагласио да присуство министра здравља професора Милосављевића и председника Здравственог савета професора Делића схвата као израз подршке Српском лекарском друштву на путу проналажења праве улоге и места Друштва у процесу континуиране медицинске едукације у Србији.

Свечаној атмосфери и добром расположењу допринео је и веома леп концерт који је приредила Секција за уметност СЛД. ■

С. М.





Славски концерт
Секције за уметност СЛД

КМЕ на раскрсници

У просторијама Српског лекарског друштва одржан је 15. 06. 2009. године четврти састанак Програмског Савета Центра за континуирану медицинску едукацију Српског лекарског друштва на којем је проф. др Миодраг Чолић, представник СЛД у Здравственом савету Србије (који је Скупштина Републике Србије формирала марта месеца) презентовао поступак акредитације едукационих програма у здравственом систему Србије. Наведена је процедура пријављивања која се, сем у неким малим детаљима, није много разликовала од већ спроведене акредитационе процедуре од стране Центра за КМЕ СЛД, почев од марта месеца 2009. године. Наглашено је да ће се акредитација едукационих програма од стране највишег акредитационог тела у Србији вршити од 01. јула 2009. године и да ће се први наредни састанак Здравственог Савета одржати 24. септембра 2009. године где ће се верификовати први програми са бројем бодова/кредита према Правилнику који је објављен у Службеном гласнику РС број 107/05.

НАСТАВАК НА СТР. 2 ▶

Тимочки медицински дани

Овогодишњи Тимочки медицински дани, традиционални симпозијум доктора медицине и стоматологије, двадесет осми пут је показао да Српско лекарско друштво има и снаге и воље и могућности да буде носилац програма континуиране медицинске едукације у нашој земљи, али и у ширем смислу - на међународном плану. Првобитно замишљен као место где би своја искуства размењивали лекари Тимочког региона, одавно је премашио границе Зајечара и источне Србије и место је сусрета лекара из целе Србије па и из иностранства.

Посленици научне речи, у два радна дана, и неколико тематских целина (***Дијагностика, Конзервативна медицина, Хирургија и сродне гране, Епидемиологија, Социјална и превентивна медицина, Менаџмент у здравству и информатика***) изложеним радовима показали су да данашњи лекар мора не само да влада савременом медицинском мисли, већ мора своје знање и искуство свакодневно да оплемењује и развија. Рекордан број пријављених радова - чак 175 - показао је да Тимочки медицински дани с правом освајају све већи простор у ширењу савремене медицинске речи.

Већ проверена добра пракса организовања сателитског симпозијума, као уводног догађаја, показала је и ове године своје добре резултате. Овогодишња тема сателитског симпозијума била је "***Периферна васкуларна болест: дијагностичко-терапијски алгоритам***", са еминентним предавачима са Клинике за васкуларну хирургију КЦС, али и из Специјалне болнице за рехабилитацију "Гамзиград". Модератор симпозијума био је проф. др Живан Максимовић. Посебну пажњу свих учесника и гостију привукло је "***Римско вече***" на археолошком касноантичком локалитету "Felix Romuliana" у близини Зајечара, где је одржан, већ традиционални, концерт групе *ВИС ДОКТОРИ* (група зајечарских лекара, заљубљеника у музику) и након тога коктел са специјалитетима спремљеним по рецептима из римског доба. Уз свесрдну помоћ Здравственог центра Зајечар, Специјалне болнице за рехабилитацију "Гамзиград", Завода за јавно здравље "Тимок" и агенције EASY TRAVEL из Ниша као суорганизатора, организатори XVIII Тимочких медицинских дана се надају да су одговорили савременим и захтевним изазовима које доноси организација доброг медицинског скупа. ■

Др Миљан Јовић



Концерт групе „ВИС доктори"
(Felix Romuliana)

Добитници награда СЛД за 2007/2008

Награда Велики печат

1. Проф. др Драгомир Младеновић
2. Проф. др Лазар Лепшановић
3. Проф. др Александар Милошевић

Награда за животно дело

1. Проф. др Стеван Баљошевић
2. Проф. др Радмио Јовановић
3. Проф. др Властимир Младеновић
4. Проф. др Спира Страхињић
5. Проф. др Антоније Шкокљев
6. Проф. др Обрад Зелић
7. Проф. др Михајло Здравковић
8. Проф. др Предраг Мићновић

Награда за научно-истраживачки рад

1. Проф. др Христина Влајинац

Награда за организацију здравствене службе

1. Др Бранислав Лазић
2. Прим. др Златка Марков

Награда за примарну здравствену заштиту

1. Прим. др Сузана Станковић
2. Проф. др Момир Царевић

Чувар традиције СЛД

1. Прим. др Драгољуб Иванковић

Златно перо

1. Прим. др Предраг Рогулић



Наставак са стр. 1 ▶

КМЕ на раскрсници

Након опсежне дискусије, пре свега од стране чланова Центра за КМЕ Српског лекарског друштва и председника СЛД проф. др Радоја Чоловића, указано је на одређене недостатке који наведена процедура Здравственог Савета Србије носи у себи, али је у исто време истакнуто да ће се Српско лекаско друштво и његов Центар за КМЕ адекватно припремити и пријавити своје едукационе програме за акредитацију. Посебно је наглашено место и улога Српског лекарског друштва у континуираној медицинској едукацији од његовог оснивања до данас, што представља обавезу целокупног лекарства Србије да истраје на очувању светлих традиција српске медицине. Генерални секретар Центра за континуирану медицинску едукацију Српског лекарског друштва проф. др Жарко Павић инсистирао је на успостављању акредитационог система не само за програме, већ и за институције и експерте, као што то већ постоји у развијеним земљама Европе. Наиме, акредитација едукационих програма у здравственом систему једне земље је дубоко сложен и одговоран процес који је директно одговоран за квалитет здравствених услуга и унапређење целокупне здравствене заштите, од примарног до терцијарног нивоа. С тим у вези, генерални секретар Центра за КМЕ СЛД нагласио је да већ сада треба успоставити реципроцитет бодова/кредита на националном и интернационалном нивоу, а услов за то су прецизно дефинисани критеријуми за акредитацију институција, експерата и програма, што у овом тренутку не постоји. Због тога би требало очекивати одређене промене у приступу Здравственог Савета Србије акредитационом процесу где се, према речима професора Павића, морају раздвојити консензус модули, теоријска предавања, практична едукација и „on-line“ едукација.

На крају, председник Српског лекарског друштва је закључио да Центар за КМЕ Српског лекарског друштва мора и треба да настави са радом, и да ће се програми континуиране медицинске едукације Српског лекарског друштва сигурно наћи на позитивној листи Здравственог Савета Србије, нарочито због тога што са више од 80 стручних секција СЛД има огромне могућности за рецензирање својих едукационих програма у којима учествују најеминентнија имена српске медицине. Наглашено је да Српско лекарско друштво остаје едукациона матица развоја српског здравства и да ће оно на томе, као и у последњих 137 година, сигурно истрајати. ■

Др Јелена Јовановић-Симић

Трећа изложба фотографија "Ad manum medici"

У оквиру XXVIII Тимочких медицинских дана, у Зајечару је 21. маја ове године отворена изложба фотографија, лекара фотоаматера под називом „**Ad manum medici**“.

Трећа по реду, ова манифестација окупља лекаре, који се поред свог основног занимања, као хобијем, аматерски баве фотографијом. Конкурс за трећу изложбу фотографија лекара фотоаматера је расписан јесенас, а објављен је на сајту Српског лекарског друштва и у листу *Лекар*. Право учешћа су имали сви лекари и стоматолози, а на конкурс су могли да пошаљу само три фотографије. Радови су стизали искључиво електронском поштом.

Као у многим другим областима, показало се да се лекари радо и успешно баве фотографијом. Укупно је стигло 120 радова који су жирирани те је одабрано 57 фотографија за изложбу. Без обзира што је жири је имао тежак задатак, за награде је издвојено 7 фотографија.

Награде су добили:

Прва награда	Михајловић-Јовановић Лела, Књажевац: “Јесен “
Друга награда	Гајић Предраг, Београд: “Микросвет 1”
Друга награда	Кржановић Марија, Зајечар: “Вратна”
Трећа награда	Филимоновић Мирјана, Зајечар: “Корбово”
Трећа награда	Марјановић Мариола, Ниш: “Међу бедуинима”
Трећа награда:	Бојовић Иван, Београд: “Патуљци”
Ван конкуренције	Влајић Емил, Зајечар: “Биће кише”

Изложба је била постављена у холу Дома здравља. По броју заинтересованих се показало да је то одличан потез, јер је поред аутора, колега лекара и здравственог особља, изложбу помно разгледало и грађанство. На овај начин се афирмишу лекари и ван своје основне професије, пацијентима се нуди другачији поглед на лекаре, и на овај начин смањује се тензија која је у последње време присутна између лекара и пацијената. Простор Дома здравља у Зајечару је у време трајања изложбе деловао оплемењено.

Намера нам је да поставку изложбе понудимо и другим срединама. Све слике са овогодишње, али и са ранијих изложби, доступне су на сајту Тимочког медицинског гласника: www.tmg.org.rs. ■

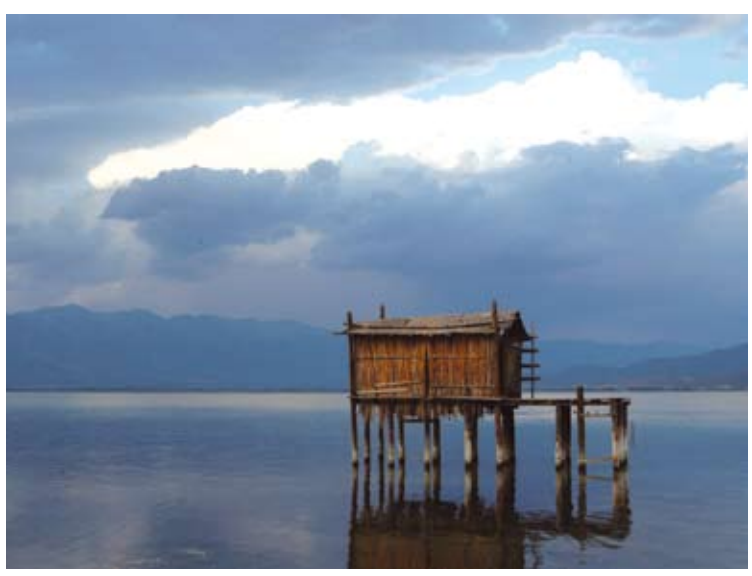
Др Емил Влајић,
Председник Зајечарске подружнице СЛД



Јесен



Микросвет 1



Биће кише

Гинеколошко-акушерска недеља

Највећи скуп српских гинеколога

У Београду, 4. и 5.јуна 2009. одржана је у хотелу Континентал 53. Гинеколошко-акушерска недеља. Традиционално најмасовнији скуп гинеколога Србије, ове године је био посвећен прим. др Петру Радовићу, најстаријем српском гинекологу, који је први у свету објавио могућност ембриотрансфера.

Уз присуство преко 200 акредитованих учесника из Србије и земаља из окружења, овогодишње теме Недеље биле су **Незаразна обољења у трудноћи** и **Гинеколошка ендокринологија**. Раду скупа присуствовали су многи доајени српске гинекологије а отварање је поздравило више позваних званичника. На почетку, минутом ћутања одата је пошта изненада преминулом проф. др Радмиу Јовановићу, чија је несебичност, хуманост и ентузијазам, као и велики стручни допринос, умногоме допринео развоју наше струке у Србији. Његова привржености Српском лекарском друштву и Академији медицинских наука СЛД, на чијем је челу био током прошлог мандата остављају неизбрисив траг.

Уводна предавања одржали су угледни стручњаци из земље и из иностранства од којих бих издвојио проф. др Томаса Рабеа са универзитетске клинике у Хајделбергу (*Update of Hormonal Contraception*). Поред уводних предавања, која су била на светском нивоу , за учешће је било пријављено још око 100 радова у виду слободних саопштења и постер-презентација. У склопу Гинеколошко акушерске недеље одржан је и запажен Мини-симпозијум **«Анестезија у акушерству»** на коме су искусни анестезиолози изнели најновија сазнања из оквира све интересантније и популарније области аналгезије у порођају и новим приступима третирања појма бола и његовог купирања.



Др Славица Акшан
(добитник награде *Берислав Берић*)

Презентације најновијих препарата и нових поступака лечења које су организовале угледне фармацеутске куће биле су такође бројно посећене.

Додељене су и традиционалне награде *Никола Хаџи Николић* најбољим одељењима, гинеколошким установама и појединцима а награду *Академик Берислав Берић*, добила је др Славица Акшан за најбољи рад младог аутора.

Иако је ове године скуп био нешто слабије посећен, што је вероватно последица економске кризе која се значајно осећа и у здравству, овогодишња Гинеколошко-акушерска недеља у организацији Гинеколошко-акушерске секције Српског лекарског друштва оправдала је реноме најзначајниг скупа који сваке године доноси новине у оквиру струке и умногоме унапређује квалитет здравствене заштите жена и становништва уопште. ■

Др мед.Предраг Рогулић, прим.

Са Тимочких медицинских дана

У оквиру **Тимочких медицинских дана**, који су одржани у Зајечару од 21. до 23. маја 2009. године одржан је симпозијум **Периферна васкуларна болест: дијагностичко-терапијски алгоритам**. Модератор курса је био проф. др Живан Максимовић, а тематски је обухваћена етиологија, дијагностика, профилакса и лечење ових болести.

У оквиру Симпозијума је одржана видео-пројекција филма **„Ултрасонографија крвних судова“**, чији је аутор др Драган Васић, што представља новину у едукацији лекара.

Развојем васкуларне хирургије развија се и технолошки напредује и ултрасонографија као неинвазивна дијагностичка метода.

Од средине осамдесетих година почела је употреба Колор-дуплекс (Color duplex) ултрасонографије. У *Doppler*-дијагностици примењују се две врсте ултразвучних таласа: doppler-континуираних ултразвучних таласа и doppler-пулсних ултразвучних таласа. Континуираним dopplerом одређују се *Ankle brachial indexi*, сегментни артеријски притисци, спектрална анализа пулсних таласа, *treadmil excercise test*, тест реактивне хиперемије као и испитивање венског система. *Ankle brachial index* је најједноставнији показатељ присутности и степена облитеришућих промена артерија доњих екстремитета. Овим мерењем процењује се степен прогресије болести и успешност лечења.

Колор-дуплекс (Цолор дуплех) ултрасонографија представља широко распрострањену неинвазивну процедуру, високе сензитивности, комбинацију пулсног доплера и приказа ткива у реалном времену (*real time B-mode*). Ову методу користимо за испитивање каротидних и вертебралних артерија, магистралних артерија и вена горњих и доњих екстремитета, абдоминалне аорте и висцералних грана.

Едукативним филмом „Ултрасонографија крвних судова“ је лекарима опште медицине Србије приближена дијагностика болести крвних судова, начин рада и протокол испитивања који се примењује у свакодневној пракси.

Шире посматрано, ултразвучном дијагностиком се бави највећи број лекара након „тродневног теоријског курса“ што доводи до великог броја погрешних ултразвучних налаза. Потребно је поставити стандарде за акредитацију лабораторија и лекара, пре свега одређивањем минималног броја прегледа на годишњем нивоу и компарацијом са ангиографским и интраоперативним налазом.

У већини земаља европске уније за добијање лиценце лабораторија за ултразвучну дијагностику потребно је извршити 100 прегледа годишње, а највећи број налаза, преко 95%, требало би да корелира са ангиографским налазом или магнетном резонанцом. Најадекватнија је корелација са интраоперативним налазом.

У Србији постоји права епидемија кардиоваскуларних болести и према доступним подацима наша земља се налази на другом месту у свету по смртности од ових болести.

Главни циљ неинвазивних дијагностичких процедура је рано откривање болести крвних судова, превенција појаве шлога, гангрене, као и руптуре абдоминалне аорте. Када је у питању венски систем циљ је откривање, лечење и праћење пацијената са тромбозом у дубоком и површном венском систему. ■



Доц. др Мирослав Марковић и др Драган Васић
(Felix Romuliana близу Гамзиградске Бање)

Др мед. Небојша Ђуришић

Нова секција СЛД

Секција за клиничку фармакологију

На захтев великог броја специјалиста клиничке фармакологије запослених у различитим здравственим установама у Србији, покренута је иницијатива да се Српском лекарском друштву поднесе захтев за формирање Секције за клиницку фармакологију. Дана 09. октобра 2008 године окупили су се водећи људи у болничкој клиничкој фармакологији и заједно са члановима Актива за клиничку фармакологију Друштва лекара Војводине СЛД одлучили су да је оснивање ове секције неопходно.



Др Драгана-Маца Кастратовић

Специјализација за клиничку фармакологију је здравствена специјализација, а преко 60 лекара специјалиста клиничке фармакологије запослено је у здравственим установама Србије, где раде као клинички лекари. Прва генерација специјалиста клиничке фармакологије положила је специјалистички испит 1988. године. у Новом Саду, Крагујевцу и Нишу. На катедрама клиничке фармакологије при медицинским факултетима раде болнички клинички фармаколози и доприносе савременом концепту лечења хоспитализованих болесника.

За покретање процедуре за оснивање Секције у СЛД изјаснио се велики број угледних колега.

Дана 27. фебруара 2009. године у Српском лекарском друштву одржана је Конститутивна скупштина Секције на којој је изабрано руководство. За председника је изабран проф. др Момир Миков (Клинички центар Нови Сад, МФ Нови Сад), за заменика проф. др Виолета Странимировић (Агенција за лекове и медицинска средства Србије, МФ Крагујевац), за секретара прим. др Драгана-Маца А. Кастратовић (Клинички центар Србије), а изабрани су и чланови Председништва и Научног одбора.

Конститутивну скупштину Секције за клиничку фармакологију у име Иницијативног одбора водила је прим. др Драгана-Маца А. Кастратовић.

Састанци Секције за клиничку фармакологију одржаваће се сваког последњег петка у месецу у 15.00 сати.

Присутни лекари доставили су секретару Секције предлог тема за наредне састанке.

Све одлуке донете су једногласно, на опште задовољство. ■

Прим. др сц. мед. Драгана-Маца А. Кастратовић

Педијатријска школа Србије - XII семинар

Дванаести семинар Педијатријске школе Србије, одржан од 7. до 13. јуна 2009, окупио је у простору Конгресног центра "Звезда" у Врњачкој Бањи око 700 учесника. Проф. др Радован Богдановић и проф. др Недељко Радловић, директори Школе, у пријатно недељно вече су свечано отворили скуп. Присутнима су пренети и поздрави председника Удружења педијатара Србије проф. др Милоша Баничевића.

Педијатри Србије већ традиционално похађају скупове иновација знања које Удружење педијатара Србије организује сваке године почетком јуна, па је и за ову последипломскоу едукацију - XII семинар Педијатријске школе Србије владало велико интересовање. Од најав љених 650 педијатара акредитовано је 613 учесника из Србије, Црне Горе, БИХ, Републике Српске и Македоније. У седмодневним, интензивним едукативним активностима 59 предавача - професора и наставника из реномираних педијатријских установа и са медицинских факултета из Београда, Новог Сада, Ниша и Крагујевца, говорило је о актуелним принципима педијатријске медицине и направило је савремени пресек дијагностике и третмана са нагласком на специфичностима у медицини развојног доба. Свеобухватни садржаји изложени су у 18 тематских области од генетике, преко социјалне педијатрије, ендокринологије, пулмологије, нефрологије, исхране, хематоонкологије, неонатологије са перинатологијом, гастроентерологије, метаболичких поремећаја, стоматологије, а затим и кардиологије, имунологије, неурологије, интензивне неге и терапије, дечје хирургије и оториноларингологије. Пажња је посвећена и здравственим проблемима који су специфични за адолесценцију.

Педијатри су били ангажовани од раних јутарњих сесија и уводних предавања, преко рада у радионицама и сусрета са предавачима кроз интерактивне сесије током поподнева, а активно су посећивали и вечерња предавања из домена терапије и приказе из клиничке праксе.

Посебан едукативни садржај су својим учешћем кроз презентације и организацијом штандова са приказом достигнућа у терапији, пружиле фармацеутске куће, које су и организационо подржале учешће највећег броја педијатара.

Последњег дана Школе спроведена је евалуација Семинара кроз интерактивно оцењивање предавача и слушалаца. Градуисан је успех по данима уз оцењивање квалитета предавања, одабира и презентовања тема. Полазници су пре доделе сертификата имали писмену проверу знања (тест).

Организатори Семинара - Удружење педијатара Србије и Управни одбор Педијатријске школе су заслужено добили похвале за ангажовање у реализацији врхунског последипломског семинара одржаног по принципима континуиране медицинске едукације, као и за савремени организациони приступ.

Полазници су отишли задовољни, а велики број нас већ планира похађање наредног семинара у календару својих активности у наредној години. ■

Прим. др Драгана Лозановић
Прим. др Рада Петровић



Конгрес перинатолога



Проф. др Волфганг Холцграве

У Београду је од 14. до 17. маја 2009. године одржан Трећи конгрес перинаталне медицине Југоисточне Европе. Скуп је био посвећен трудницама и проблемима и компликацијама које могу да настану у том периоду.

У раду Конгреса учешће је узело око три стотине гинеколога и педијатара из земаља југоисточне и централне Европе. Запажене радове изнело је педесет предавача по позиву. Такође је изнето око сто слободних саопштења и презентовано око две стотине постера.

У току рада Конгреса одржано је и неколико едукативних семинара и округлих столова, наročito из области 3D и 4D ултрасонографије иране детекције феталних аномалија.

Разматране су теме од којих су најзначајније:
- Превремени порођаји и њихова превенција
- Рана детекција феталних аномалија
- Аспирациони синдром новорођенчета
- Резултати и квалитет новорођенчади рођених из IVF
- Савремена организација перинатолошких служби

Активним учешћем наших виђених стручњака из ове области, као и запаженим слободним саопштењима учесника, још једном је доказано да по резултатима рада српске установе не заостају за осталим европским земљама, а посебно ако се у обзир узме лошији материјални статус нашег здравства уопште. Конграс је у потпуности оправдао очекивања и показао спремност и способност наших лекара да се и у Београду организују овакви скупови на највишем нивоу. ■

Др Предраг Рогулић

Донација Дечјој клиници

Неуморна на свим пољима свога рада, др Мирјана Андрејевић-Кри, оснивач и председник хуманитарне организације Pro human из Бад Салцуфлена у Немачкој, и ове године је обезбедила велике количине медицинске опреме за здравствене установе у Србији. Универзитетској дечјој клиници у Београду стигао је шлепер са четрдесет тона медицинског материјала. Крајем априла, др Андрејевић-Кри је посетила ову установу а дочекале су је проф. др Ида Јовановић, заменица директора и начелник Одељења за феталну кардиологију и др Марија Дабетић. Током обиласка Клинике, настављени су договори око најављеног организовања хуманитарне вечере у Немачкој на којој ће се прикупљати новчани прилози за куповину апарата за вантелесни крвоток, који је Дечјој клиници преко потребан. У сусрету са директором Клинике проф. др Миланом Ђукићем др Андрејевић-Кри је изнела предлог о сарадњи ове установе са Друштвом српских лекара и стоматолога у Немачкој која би подразумевала укључивање младих лекара ове установе у програм обезбеђивања стипендија за усавршавање на најбољим клиникама у Немачкој.

Из Београда је др Андрејевић-Кри отпутовала у свој родни Крагујевац, где је играчкама обрадовала малишане вртића „Шврћа", а КЦ Крагујевац поклонила је апарат за испитивање слуха.

За свој несебичан труд на пољу хуманитарног рада, поводом градске крсне славе – Ђурђевдана, проглашена је почасним грађанином Крагујевца. ■

J.J.C.



Др Мирјана Андрејевић-Кри у посети Дечијој клиници у Тиршовој

Показна вежба организације збрињавања масовних несрећа у руднику

Р Е М Б - АС 09 (РЕМБас - Акција Спасавања 2009)

Поводом 20 година од оснивања Хитне помоћи у Деспотовцу и поводом обележавања 25 година од велике несреће у руднику Рембас, 23. 05. 2009. одржана је показна вежба збрињавања повређених у масовној несрећи.

Рудник у једној средини значи пуно за њен економски и укупни развој, али нажалост, са собом носи и велике ризике. Друштвена заједница руднике сматра местима високог ризика због могућности да се десе изненадне несреће које са собом носе велика материјална разарања и бројне људске жртве. Рударске несреће тешко погађају средину а за њихово збрињавање потребно је ангажовање шире друштвене заједнице.

Дом здравља Деспотовац са својом Хитном службом покрива територију на којој се налази рудник Рембас. Свака спасилачка служба (Служба спасавања рудника Рембас, Служба хитне помоћи, ватрогасна јединица, полицијска јединица) појединачно делује професионално и најбоље у оквиру својих могућности, али је неопходно да међу њима, као и у односу на службе суседних и удаљених округа постоји адекватна комуникација и координација.

С обзиром да су овакве показне вежбе добар начин да се уиграју елементи збрињавања повређених у оваквим, а и у масовним несрећама уопште, и да је ЗХМП Ниш 2006. године организовао показну вежбу ВОЗ која је била на локалном нивоу, заједнички је донесена одлука да вежба добије национални карактер.

Паралелно са вежбом на терену, активности које су битне у ланцу збрињавања а не могу се видети на лицу места (пријављивање несреће, активирање различитих служби и њихова комуникација, збрињавање у самом окну и базној станици, регулисање саобраћаја у граду, итд...) приказани су на видео биму.

На филму је симулирана масовна несрећа у којој због експлозије метана у окну долази до повређивања већег броја рудара. Механизми повређивања су вишеструки: бласт повреде, тровање отровним гасом, опекотине, механичке повреде настале затрпавањем. Ланац обавештавања је такође приказан на филму с обзиром да је начин комуникације и координације у масовним несрећама један од најбитнијих елемената у акцији спасавања.

Када диспечар у руднику добије информацију са терена о несрећи, он обавештава прво:

- **управника** рудника Рембас који затим активира чету за спашавање, позива директора Рудника, техничког директора и започиње се формирање **оперативног штаба** а затим активира:
  - Хитну помоћ
  - Полицију
  - Ватрогасну јединицу
  - Одељење за ванредне ситуације при општини

Полицијска станица Деспотовац реагује тренутно и обезбеђује место несреће и преузима команду и координацију служби на лицу места.

Хитна помоћ шаље све расположиве екипе на лице места, врши тријажу, третман и транспорт повређених.

Саобраћајна полиција обезбеђује приступ месту догађаја, регулацију саобраћаја, правце евакуације и целокупни режим саобраћаја у граду и околини прилагођава новонасталој ситуацији.

Ватрогасна јединица са својим екипама учествује у извлачењу заробљених жртава.

Пошто је вежба стратегијског карактера (велики број повређених и велика материјална разарања која превазилазе могућности редовног састава хитних служби) позване су у помоћ:

- Хитне помоћи у округу
- Хитне помоћи суседних округа
- Црвени крст Деспотовац
- Одред Жандармерије
- Све јавне службе града

Након завршетка збрињавања, на место несреће стиже рударска инспекција и врши активности из свог делокруга рада.

Уз велико ангажовање свих учесника (број учесника је био 254) и шестомесечну припрему, вежба је одржана по плану и без неочекиваних догађаја који су могући у оваквим вежбама. Број Хитних медицинских помоћи које су учествовале је био 24 (од Суботице до Бујановца), што говори о потреби и жељи великог броја служби да се напредује и да се едукује у области масовних несрећа. ■

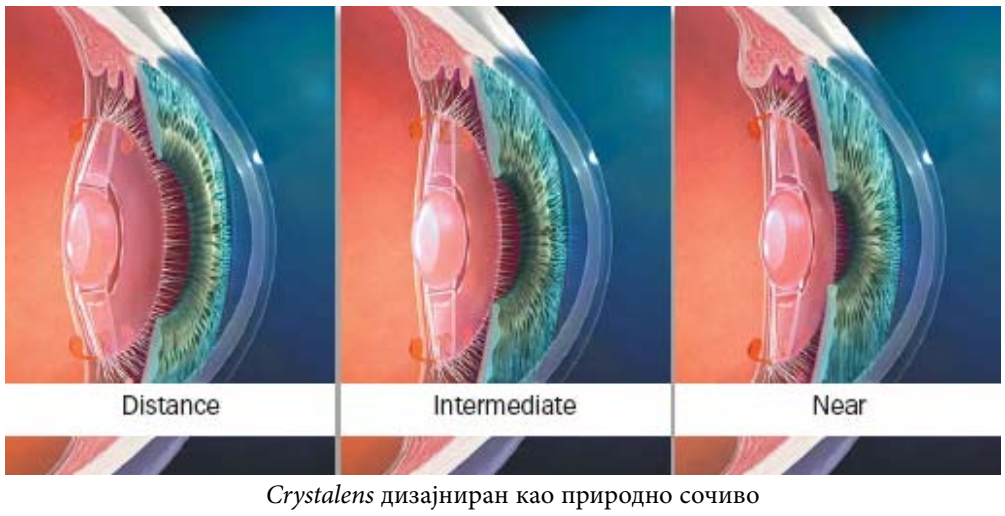
Др Татјана Рајковић,
председник Секције ургентне медицине СЛД



Live surgery на Институту за очне болести КЦС

Имплантација акомодативног сочива најновије генерације

Компанија Бауш&Ломб (Bausch&Lomb), која има традицију дугу 155 година, у Београду је 09. маја представила сочиво *Crystalens* четврте генерације, током операције катаракте коју су преко видео-бима пратили офталмолози из Србије, Републике Српске и Црне Горе окупљени на Институту за очне болести у Београду. Оперисали су доц. др Иван Стефановић, директор Института; проф. др Бранислав Ђуровић, са клинике „Милош“ и др Тасос Георгиу са Кипра. Београдска Очна клиника је међу првима у Европи добила прилику да импалнтира ово сочиво, поред клиника у Лондону и Берлину. Пре операције, аудиторијуму су презентовани најважнији подаци и историјат развитка нове генерације сочива, које је у завршној фази регистровања у Србији. Истакнуто је да је ново сочиво „Право решење за пацијента и велики почетак за лекаре у Србији“. Spyros Gkolfis из компаније Бауш&Ломб, рекао је да је иста започела производњу сочива 1965. године, да је *Crystalens* прве генерације произведен 1998, а да је 2003. године добио AT FDA-approval. Проф. Ђуровић се осврнуо на чињеницу да нас историја учи да је током развоја четири генерације ових сочива било доста грешака које су водиле иновацијама па је најновије сочиво сада тако конструисано да се оптички део креће ка напред при чему га не спречавају хаптици. Постигнуто је и веће задебљање централне зоне, па сада имамо једну слику на ретини, повећање дубинске оштрине без компромитовања квалитета вида на средњим дистанцама. *Crystalens*, дакле, има један фокус и направљено је тако да имитира природно сочиво. Доц. Стефановић је говорио о постоперативним резултатима испитиваним на 124 оперисана ока – одржавању видне оштрине од 0,8D и боље, после једне године, а затим након три и више година. Вид је испитиван на даљину, на средњој дистанци и на близину и утврђено је да се проценат одржавања оштрине вида на даљину чак побољшава код пацијената после три године (са 81,8% на 92%), а да након једне године 98,4% оперисаних задржава исти квалитет вида на средњим раздаљинама. Нагласио је и да данас у свету 80 до 90% офталмолога уграђује *Crystalens* (од I до IV генерације), а само 10 до 20% уграђује мултифокална сочива. Са новим сочивом, шансе за пацијента да буде без наочара су 80 до 85%, али је јако важна тријажа пацијената, јер оно није идеално за еметропе ни за миопе, али јесте за хиперметропе. На крају свог излагања, доц. Стефановић се захвалио колеги Марку Солијеру из Француске, који је такође био присутан, на великој помоћи коју је пружио својим искуством у овој области. ■



Crystalens дизајниран као природно сочиво (акомодација)

Јелена Јовановић-Симић

То се зове зора

Све је тог поподнева, 19. марта 2009. године, подсећало на Ђурђевдански уранак. Ђурђевдан је ионако дан оснивања Српског лекарског друштва, давне 1872; но, да ли само због тога?

Нови председник СЛД, проф. др Радоје Чоловић, дописни члан САНУ, који је, узгред буди речено, наследио од својих претходника дуг од 5.000.000 динара, одлучно је кренуо да обнавља рад замрлих секција. Међу њима је и Секција за историју медицине, основана још фебруара 1950, која се у последњих десетак година није ни чула. Што, опет, не значи да је истраживачки и публицистички рад на овом пољу сасвим замро. Напротив. Одржано је неколико запажених научних скупова – о некима је већ писано у овом листу; установљен је тачан датум оснивања Главне војне болнице у Београду, чију традицију наставља Војномедицинска академија, и тако редом... Друга је ствар, што су многе од наоко локалних активности и публикација напросто пређутане; што је међу нама све више оних, који, из очајања или због ситних пара, таламбасају да Срби не треба да се баве својом историјом. Препустите ви то другима – тако не кажу! Него – заблените се у будућност. Не кажу ни то да нашу културну историју треба препустити другима, јер би их баш то покопало. Умукла би њихова дрека, ишчезао њихов подземни рад, а већ и слепац види чему то препуштање води: доказивању да Срби немају ни историју, ни културу ни колико – Хотентоти.



Др Аћим Медовић (1815-1893)

Историја медицине, међутим, постала је посебан занат. Није довољно, као раније када су нове медицинске специјалности ницале као печурке после кише, листати старе стручне часописе, па тамо тражити и налазити претече. Превазиђено је чак и оно: ама, ко беше први? Данас се треба загњурити у архиве, прелиставати некадашњу дневну штампу и периодику, све и кад потоња, барем на први поглед, не обећава много. Од свакојаких «отпадака», састављати слику, причу, открића... Бавити се једним залудним послом...

Да ли?

Велика сала Српског лекарског друштва пунила се тог поподнева. Ту су већ три академика САНУ, десетак чланова Академије медицинских наука СЛД, па, чланови Друштва лекара Војводине, Друштва за изучавање историје медицине, који су на недавној својој Годишњој скупштини донели једногласну одлуку о прикључењу Секцији, па колегинице и колеге из Београда, Пожаревца, Лесковца, Врања... Ту је и по који прави историчар, један ветеринар... Да су још стигли сви позвани, а оправдано одсутни, из Крагујевца, Ужица, Зајечара, Шапца, не би имало где да се седне... Да су још дошла наша највећа имена из дијаспоре, из САД, Немачке, Аустралије, Новог Зеланда...

Елитна секција, постајало је све јасније.

Те од почетка завлада атмосфера радости, и неког, рекло би се, неутемељеног оптимизма. Не преовлађују седе главе, иако су ветерани сви на броју. Стасала је, готово неприметно, генерација у пуној стваралачкој снази.

Изабран је акламацијом председник... Проф др Владимир Јокановић, предаје бисту др Аћима Медовића, коју је сам извајао, на дар Српском лекарском друштву. Професор др Радоје Чоловић држи слово о том великану, првом председнику СЛД...

Саборност, радост… То се зове - ђурђевдански уранак.

Историју, барем овог дела српске културе, писаће потомци оних који су је и стварали: хладно, немилосрдно, објективно...

P.S.: Два дана касније Политика изванредним пером Слободана Кљакића описује исти овај догађај. Извечери, писцу ових редова, јавља се, електронском поштом, колега из Оџака, у име тамошњег гимназијског професора, који је архивирио и прашинарио годинама, склапајући историју здравства тога краја, а она почиње још у 13. веку. Понудио је локалној телевизији да о томе проговори, али му траже новац. (Нађи спонзора, да се и ми мало очешемо.) Позната, прљава прича, коју је и писац ових редова, сличним поводом, искусио с РТС-ом.

Те он, писац ових редова, шаље одговор истог часа: не клоните, герила није изумрла. Српско лекарско друштво вам не може материјално помоћи, јер је и само - црквени миш. Али, можете одржати предавање члановима Секције, а то предавање у широј верзији потом ће се наћи на «Растку», највећој електронској библиотеци на Балкану.

Јер, нема дана без зоре. Просто – нема. ■

Брана Димитријевић

(Објављено у листу Књижевне новине, Год. LXI, бр. 1164, април 2009, стр. 22)

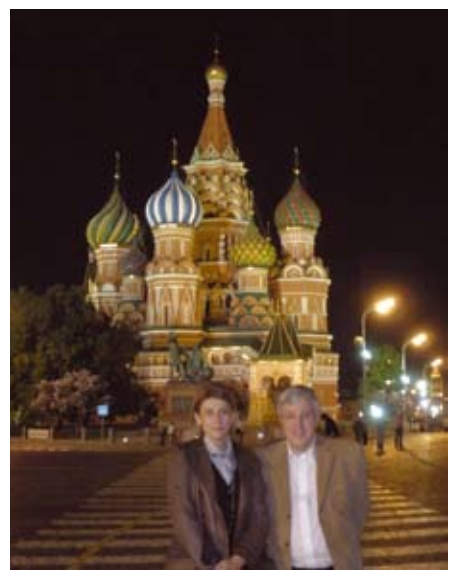
Конгрес историчара медицине у Москви


Домаћини и гости у Клубу научника

У периоду између 19. и 22. маја 2009. у московском Центру за историју медицине одржан је Трећи конгрес посленика у овој области, у организацији руске Конфедерације за историју медицине (прва два Конгреса одржана су такође у Москви, 1998. и 2003). Конфедерација је, иначе, настављач традиције и „наследник“ Свесавезног друштва за историју медицине, које је у бившем СССР било основано 1946. године. Поред учесника из Руске Федерације и бивших совјетских република, своје радове су презентовали и историчари медицине из Америке, Турске, Шкотске, Бугарске и Србије. Број регистрованих предавача је био 115, а сви радови су били распоређени у шест сесија: **Медицина XX и XXI века – историја и проблеми; Народно здравље у Русији; Историја медицинског образовања; Медицински музеји; Историја војне медицине и Разне теме**. У оквиру Пленарне сесије, у име Српског лекарског друштва колеге је поздравила др Јелена Јовановић-Симић, након чега је приказан филм о СЛД „Кораци кроз време“, који се веома допао аудиторијуму. Посебно занимљиви радови презентовани на Пленарној сесији били су о историјату и активностима Конфедерације за историју медицине (Ј. П. Лисицин и Т. В. Журављева), затим о Балканској асоцијацији за историју медицине (М. Апостолов, Бугарска), као и рад С. П. Гљанцева „Медицински музеји и медицинска музеологија у Русији (преглед, проблеми и перспективе)“. За област медицинске музеологије владало је, иначе, велико интересовање – пријављена су 43 рада а модератор сесије је био Сергеј Гљанцев, потпредседник КИМ и шеф Катедре за историју медицине московског Медицинско-Стоматолошког универзитета. На овој сесији, Ј. Ј. Симић је представила Музеј СЛД радом „Museum of Serbian Medical Society - reorganization as a first step towards future“.

На Конгресу је дискутовано и о настави историје медицине, где је и поред настојања да се наставни планови и програми скрате, па чак и да се предмет укине, постигнут успех да се сачувају катедре на свим медицинским универзитетима, а курсеви се редовно одржавају са фондом од 40 часова.


Са сесије о медицинским музејима


Ј.Ј. Симић и проф. др Гари Фернгрен из САД на Црвеном тргу, испред цркве Св. Василија

У паузама између предавања учесници су имали прилику да посете Музеј стоматологије у Центру за историју медицине и Музеј неурохирургије.

Захваљујући љубазности и огромном труду доц. др Болеслава Лихтермана, предавача историје медицине на Руској постдипломској медицинској академији, странци су у току свог кратког боравка у Русији, успели да посете најзнаменитије споменике културе у Москви па чак и да уживају у балету „Лабудово језеро“ Театра Бољшој. ■

Ј. Ј. С.

XXV симпозијум здравственог васпитања у стоматологији

У Новом Саду, под покровитељством Министарства здравља Републике Србије, 12. и 13. јуна 2009. године, одржан је јубиларни XXV симпозијум здравственог васпитања у стоматологији.

Овај Симпозијум, поред јубиларног, имао је и меморијални карактер, јер је био посвећен личности и делу преминулог заговорника и реализатора превентивне и дечје стоматологије и стоматолошке здравствене заштите Србије, Марка Вуловића, редовног професора Стоматолошког факултета у Београду и редовног члана Академије медицинских наука СЛД.

Симпозијум је одржан под слоганом проф. др Марка Вуловића ***„Чувајте здравље здравим навикама“***, а организатори су били Стоматолошки факултет Универзитета у Београду, Клиника за стоматологију Војводине, Медицински факултет Универзитета у Новом Саду, Удружење стоматолога Србије, Удружење дечјих и превентивних стоматолога Србије, Секција за дечју и превентивну стоматологију СЛД, Стоматолошка секције ДЛВ СЛД, Институт за јавно здравље Србије „Батут“ и Дом здравља Нови Сад.

Симпозијуми здравственог васпитања у стоматологији се одржавају сваке године у јуну месецу у једном од главних центара региона Републике Србије, и то на крају *Недеље здравља уста и зуба у Србији*, као завршног чина промотивних активности у стоматолошкој здравственој заштити. На тај начин ове активности дају велики допринос програмском интегрисаном приступу унапређењу оралног здравља. *Недеље здравља уста и зуба* се одржавају у сваком пункту предшколских и школских установа у којима се обављају свакодневне активности стоматолошке заштите деце, омладине и трудница и других приоритетних структура становништва.

Нашим симпозијумима сваке године присуствује велики број здравствених и просветних радника различитих дисциплина: лекара, медицинских сестара, учитеља, наставника, професора и других представника друштвених делатности. На тај начин се обрађује проблематика интегрисаног приступа у превенцији и збрињавању болести уста и зуба, али и промоција оралног здравља, програмске заштите и различитих нивоа превенције у стоматолошкој заштити.

Проф. др Војислав Поповић је надахнуто говорио о проф. др Марку Вуловићу, учитељу великог броја генерација лекара и другог здравственог особља, ретком ентузијасти и ствараоцу изванредних програмских пројеката за унапређење здравља уста и зуба. И други предавачи су, такође, нагласили немерљив допринос проф. др Марка Вуловића у изради Програма превентивне стоматолошке заштите деце и омладине, трудница и становништва Србије, изради Научног програма превентивне стоматолошке здравствене заштите 2009-2015. године, и стрпљивом и упорном заговарању препознавања и схватања социјално-медицинског значаја оралних болести које одговарајуће институције нису често разумевале нити прихватале. Наглашен је допринос проф. др Марка Вуловића у остварењу сарадње са стоматолошким одсецима Медицинских факултета у Нишу, Новом Саду, Фочи, Подгорици и са Институтом за педијатрију Медицинског факултета у Београду.



Проф. др Марко Вуловић
(1943-2008)

Скупу је присуствовало више од неколико стотина учесника из скоро свих пунктова стоматолошке здравствене заштите Србије. Они су сви несебично дали велики допринос унапређењу оралног здравља становништва Србије, посебно деце и омладине.

У оквиру научног програма презентовано је једанаест реферата од стране најеминентнијих стручњака са Стоматолошког и Медицинског факултета у Београду и Стоматолошког одсека Медицинских факултета у Нишу и Новом Саду и са других истакнутих институција медицинске струке и науке, који су дали велики стручни и научни допринос у стремљењу ка новим и савр еменим знањима светске стоматолошке науке.

На симпозијуму је другог дана, у оквиру постер сесије, презентовано више од 100 стручних радова, у којима се обрађује различита проблематика програмске заштите и превенције са различитих нивоа у пунктовима у различитим срединама Србије.

У току другог дана Симпозијума одржан је и Округли сто са темом *„Национални програм превентивне стоматолошке заштите“* и уз изузетно плодну дискусију разматрани су различити проблеми стручног и научног рада

Предложена су многа алтернативна решења за доношење закључака за успешнију реализацију програмских циљева оралне здравствене заштите.

На крају скупа, представник Института за јавно здравље Србије „Батут“ поднео је извештај о ***Недељи здравља уста и зуба у Србији*** за 2009. годину.

На основу свега овога могло се закључити да се у оквиру делатности ових двеју веома значајних институција, Симпозијума и Недеље, постиже успешнији развој стоматолошке здравствене заштите у Републици Србији. ■

Проф. др Војислав Поповић
Проф. др Драган Белоица

У Београду обележен Светски дан гласа

У оквиру обележавања Светског дана гласа (16. април) у Београду је 24. априла одржан Међународни ОРЛ симпозијум и обележена су три јубилеја - 115 година оториноларингологије у Србији, 85 година Института за ОРЛ и МФХ и 55 година Катедре за ОРЛ. Светски дан гласа је манифестација која се већ десет година организује у свету, а идеја је потекла из Бразила. Главна тема овогодишњег скупа је била промоција здравог гласа и вокалне хигијене, са посебном пажњом посвећеном професионалном гласу и гласу и говору најмлађе популације. Данас се зна да је већ *in utero*, могуће одредити стање слуха фетуса, па није оправдано реаговати тек када се примети да дете не проговара на време. Према речима проф. др Ханса Екела из Аустрије, данас се проблем гласа посматра са становишта комуникологије, а од кључне важности за његово добро стање су избегавање пушења и алкохола , као и правилна фонација. Управо је питање **вокалне хигијене** једна од важних тема здравственог просвећивања популације. У Београду је 2008. године основан **Центар за лечење поремећаја комуникације**, чему је претходило отварање фонијатријских одељења широм Србије. Један од најважнијих задатака у наредном периоду јесте увођење стандарда у области оториноларингологије, фонијатрије, ларингологије и аудиологије – у дијагностичким и терапијским поступцима и у домену вокалне културе.



Проф. др Војко Ђукић (први здесна)
са колегама из иностранства

На конференцији за штампу, проф. др Војко Ђукић, директор Института за ОРЛ и МФХ , изнео је занимљив податак да је први српски лекар који је још 1870. године прегледао пацијенте уз помоћ индиректне ларингоскопије био Јован Јовановић-Змај.

Један од предавача по позиву био је и проф. др Фредерик Дикерс из Холандије, експерт у области фонохирургије, који је скренуо пажњу на чињеницу да трећина карцинома ларинкса настаје услед хиперацидитета током гастроезофагеалног рефлукса.

Предавачи из иностранства су Београд напустили са позитивним утисцима о нивоу оториноларинголошке науке и струке у Србији. Проф. др Војко Ђукић је нагласио да је од свих пацијената упућених из наше земље у свет на оперативно лечење, најмањи број пацијената са проблемима из домена оториноларингологије. (J.J.C.) ■

Други конгрес радиолога Србије

Покрајински секретар за здравство др Атила Ченгери отворио је 24. маја у Новом Саду Други конгрес радиолога Србије на коме је присуствовало више од 200 стручњака ове области из наше земље, Републике Српске, Црне горе, Македоније, БиХ и иностранства.

Гостима у «Мастер» хали Новосадског сајма обратили су се првог дана тродневног саветовања председник радиолошке секције Србије проф. др Ђорђије Шарановић, државни секретар за здравство др Томислав Стантић и у име организатора Радиолошке секције Војводине проф. др Сања Стојановић.

По први пут у нашој земљи прихваћени стручни радови су у постер-верзији представљени кроз EPOS изложбу а Други конгрес радиолога Србије апликовао је за Европску CME акредитацију и очекује се да буде прихваћена.

Конгрес је одржан у 10 научних сесија посвећених свим областима: Радиологија дигестивног тракта, остеомускулаторног, урогениталног и кардиоваскуларног система, дојке и плућа, педијатријска и неурорадиологија радиологија и интервентна радиологија код васкуларних болести и у онкологији.

Осим наших еминентних професора, предавања су одржали и проф. др Андрас Палко са Универзитета у Сегедину (Role of new imaging techniques in the evaluation of focal liver lesion), проф. Окан Акхан из Анкаре (РФА), проф. др Р. Рамсеу са универзитета Илиноис САД (Finging Cancer in the Central Nervous System) др Јеан Паул Береги са Универзитетске клинике из Лила (Optimal management of aortic dissection: from CT scan to endovascular treatment) и др И. Коцијанчић са Института за онкологију Љубљане (Imaging of small amounts of pleural fluid).

Сребрни спонзор конгреса била је компанија VISARIS која је једини домаћи произвођач најсавременијих дигиталних рендген апарата и овом приликом је представила DIGRAF C- универзални роботизовани систем за директну дигиталну радиографију. Др Владимир Петровић директор развоја, у свом предавању истакао је бројне предности електронског пословања почев од увођења електронског здравственог картона пацијента, могућности размене и анализе дигиталних рендгенских снимака путем интернета и нарочито еколошки значај преласка радиологије на дигиталну технологију јер штетне супстанце које су до сада коришћене у новој технологији више неће бити потребне. ■



(С. М.)

Еуромеланома 2009

101 разлог да прегледате своје младеже

Еуромеланома је паневропска, хуманитарна, превентивна кампања против рака коже коју организују дерматолози у 25 земаља Европе. У оквиру ње становништву је омогућено да једног дана у години бесплатно обави дерматолошке скрининг прегледе за рак коже. Циљ кампање је откривање што више оболелих од рака коже у раној фази, као и информисање јавности о факторима ризика, знацима и симптомима меланома у почетном стадијуму и штетном деловању Сунца на кожу, уз истовремено саветовање о заштити.

Учесталост јављања рака коже (меланома и немеланомских тумора) је у порасту последњих 30 година у целом свету, а процењује се да ће у овој години од малигног меланома оболети око 54 000 људи у Европи и око 130 000 у свету. Годишње од ове болести умре око 37 000 људи на планети. Меланом се најчешће јавља између 40. и 60. године старости, а у Европи је чешћи код жена. Највећа учесталост меланома је у Аустралији и на Новом Зеланду, и то код мушкараца.

У Србији је кампања организована у 14 градова, 11. маја (Светски дан борбе против меланома) а организовало је Удружење дерматовенеролога Србије и Европске академије за дерматологију и венерологију (EADV), под покровитељством Министарства здравља Републике Србије. Партнер кампање је био Eucerin, бренд компаније Beiersdorf.


Чланови Националног Еуромеланома тима

На конференцији за штампу, одржаној 5. маја у Деканату београдског Медицинског факултета о овом проблему говорили су: проф. др Томица Милосављевић, министар здравља; проф. др Драгана Јовановић, градски секретар за здравље и чланови националног Еуромеланома тима. Проф. Милосављевић је нагласио да је промена понашања најтежа али да мудар човек не понавља своје грешке, и да је, у том смислу, поред избегавања фактора ризика, неопходно примењивати самопрегледе, а по установљењу промена на кожи обратити се изабраном лекару у дому здравља (којих у Србији има 160), који ће по потреби пацијента упутити дерматологу. Истакао је да је превенција обавеза сваког здравственог радника – доктора, сестре и фармацеута.

Проф. Јовановић је говорила о великом порасту обољевања у Србији, где су стопе веће од светских стандарда (2004. инциденца је била 5,3% а 2005. 15%!) и изнела је податак да код нас чешће обољевају мушкарци. Дијагноза тумора у раном стадијуму и хируршка терапија, међутим, обезбеђују излечење у 90 до 95% случајева. Проф. др Љиљана Меденица, директор Института за дерматовенерологију КЦС, рекла је да у широј јавности није довољно познат значај раног препознавања промена на кожи (секундарна превенција) и да примарна превенција подразумева избегавање фактора ризика (иако су генетски фактори неизбежни). О раној превенцији у детињству говорио је проф. др Милош Николић објаснивши да се данас меланом јавља код оних људи који су у време недовољног знања о штетности УВ зрачења, пре 30-40 година, дакле када су били у дечјем и адолсцентском добу, проводили много времена на плажама и често



имали опекотине од Сунца. Када су деца у питању, истакао је да је веома важно стриктно примењивати препоруке које се односе на заштиту приликом сунчања и изразио је очекивање да ће се на тај начин временом смањивати учесталост обољевања код будућих генерација. Проф. Николић је изнео и корисне податке у вези са веома популарним соларијумима, рекавши да је 2003. године СЗО изнела став да до 18. године живота апсолутно не подржава употребу истих, при чему није оправдано користити их ни као припрему коже за сунчање јер обезбеђују заштиту веома малог фактора (SPF 3). Контрола употребе соларијума до сада је остварена само у Француској. Асс др Душан Шкиљевић је говорио о типовима коже и нагласио је да су од шест типова фототипови 1 и 2 најугроженији, а објаснио је и важност препознавања сумњивих промена по Правилу АБЦДЕ. „Одржана уочи годишњих одмора, кампања Еуромеланома долази у право време“ – закључио је др Шкиљевић. ■

J.J.C.

Светски дан безбедности и заштите на раду

Семинар о стресу, сагоревању на послу и мобингу

У препуној сали за едукацију у Здравственом центру “Др Миленко Марин” у Лозници је одржан стручни семинар за здравствене раднике поводом обележавања 28. априла, Светског дана безбедности и заштите на раду. Семинар је био посвећен подизању свести о потреби заштите здравља оних који свакодневно брину о здрављу других, о заштити и безбедности на раду здравствених радника. Скуп је отворила **прим. др Нада Ђурић**, која је објаснила скретање фокуса: са сећања на погинуле ка дану посвећеном безбедности и заштити на раду. Процењује се да у свету годишње смртно страда око 2 милиона радника, око 260 се повреди на раду, а да се јавља велики број професионалних болести.

На семинару се говорило о здрављу, о превенцији и контроли стреса, о синдрому сагоревања на послу, о врстама мобинга и о управљању људским ресурсима у здравству, а предавачи су били здравствени радници превентивног центра који су прошли претходну обуку у „Батуту”.

Саша Стојковић је изнео основне појмове о здрављу, да се повреде на раду морају спречавати свим познатим средствима и мерама: применом свих законом прописаних мера, ношењем прописане опреме и коришћењем заштитних средстава. Сви запослени имају право и обавезу да се пре почетка рада упознају са мерама безбедности и здравља на раду на пословима или на радном месту на које су одређени као и да се стално оспособљавају за њихово спровођење.

Затим је **Љиљана Ранковић** изнела основне чињенице о настајању стреса, о потреби и могућности да се стрес контролише. Отпорна личност је мање рањива на стрес. Препоручује се одржавање добре физичке кондиције, избегавање намирница које повећавају рањивост на стрес и конзумирање намирница које амортизују евентуални стрес. Потребно је одржавати добре социјалне мреже, дружити се, разговарати... Важно је стално учење како управљати конфликтима, контролисати себе и своје поступке, смирено анализирати проблем, добро осмислити како проблем разрешити и удвостручити напоре при решавању.

О професионалном сагоревању које је веома често код здравствених радника говорила је **Љубица Бркић**, вмс из патронажне службе. Један од разлога је што се у пружању здравствених услуга улази са доста емпатије и често нереалних очекивања. Сестре су најизложеније појави сагоревања и мора се посветити време за дружење, забаву, хоби. Препоруке су: практиковање ротирања на радним местима, распоређивање радника према склоностима, стручним компетентностима, и одржавање добре комуникације на послу. Потребно је изградити личну стратегију за спречавање појаве синдрома изгарања.

Управљање људским ресурсима је изложила **Драгана Томић,** вмс из патронажне службе. Задовољство запослених подразумева њихову емотивну усмереност и везаност за посао, а лојалност - осећај припадности запослених у предузећу са становишта њихових активности и интереса узимајући у обзир постојање међусобно узрочно-последичних веза. Запослени се деле у 4 групе: **апостоли** – задовољни су послом који обављају, статусом, радном групом, материјалним положајем и истовремено су лојални (верни) предузећу; **плаћеници** – они који су задовољни послом, нису истовремено и верни. Њихова лојалност је превасходно условљена сопственим краткорочним интересима. Када се појави бољи посао, они ће окренути леђа предузећу; **таоци** су супротност плаћеницима. Они нису задовољни, али остају лојални предузећу. Хтели би да оду, али не могу јер немају другог избора; **терористи** – су најнепожељнији и најопаснији. Они нису верни предузећу, нису задовољни, стално се жале, протествују, уносе немир и нервозу међу остале запослене. Управљање људским ресурсима је планирани приступ делотворном управљању људима да се постигне бољи учинак. Циљ је имати отворенији, флексибилнији и негујући стил управљања да би се особље мотивисало и развијало и да би се управљало на начин да особље да најбоље од себе у реализовању мисије.



Др Нада Ђурић је говорила о томе шта је мобинг, о врстама мобинга, о томе ко су мобери и ко су најчешће жртве мобинга. ■

Др Нада Ђурић

Тромболитичка терапија у акутном инфаркту миокарда - изазови и новине -

Компанија Берингер-Ингелхајм организовала је стручни скуп са међународним учешћем за домаћу стручну медицинску јавност поводом првог представљања новог лека у Србији - брзоделујућег тромболитика Metalyse® *(тенектеплаза)*, у уторак 19. маја. у хотелу Хајат.

Гостујући предавач, професор Патрик Голдштајн са Универзитетске клинике у Лилу одржао је предавање о раној терапији пацијената са акутним инфарктом миокарда у Француској: **„Рана терапија пацијената са СТЕМИ инфарктом: искуство из Француске"**, где је представио значај нове, преболничке терапије у акутном инфаркту миокарда.

Проф. др Зорана Васиљевић-Покрајчић са Института за кардиоваскуларне болести КЦС обратила се аудиторијуму са предавањем **„Савремена реперфузиона терапија: искуства из Србије"**, и указала на постојећа искуства из наше земље везана за ову тему, после чега је уследила радна дискусија.

Основни узрок акутног инфаркта миокарда је зачепљење крвних судова срца услед формирања тромба. Главни циљ терапије лековима јесте разлагање тромба и поновно успостављање протока крви.

Преболничка примена терапије која разлаже тромб (тзв. тромболитичка терапија) брзом интравенском инјекцијом (болусом) у акутном инфаркту миокарда спречава одумирање ткива срчаног мишића, смањује величину инфаркта, доноси значајну уштеду у времену за болесника и тиме побољшава прогнозу.

Оштећење срчаног мишића у току акутног инфаркта миокарда је временски зависан процес. **Првих 30 - 90 минута су од кључне важности.**

Када дође до зачепљења коронарне артерије срчано ткиво почиње убрзано да одумире. Како одумирање ткива обично започиње у року од 30 до 90 минута од зачепљења крвног суда, од животне је важности да терапија започне у овом временском интервалу.

Примена тромболитичке терапије током првог сата од почетка инфаркта миокарда доводи до смањења смртности за 50% или спасавања 50 до 60 живота на хиљаду пацијената који су подвргнути третману.



Проф. др Зорана Васиљевић-Покрајчић и проф. др Патрик Голдштајн

Преболничка терапија брзом интавенском инјекцијом (болусом)

Брза и поуздана дијагноза је кључни предуслов како за успешну преболничку тромболизу тако и за започињање примене ефективних мера уз најкраће могуће одлагање. Обучено медицинско особље, у хитној помоћи, и ургентним службама, мора да има на располагању једноставан метод примене потребне терапије да би били у могућности да овај вид преболничког лечења на безбедан и поуздан начин примене било на основу дефинисаних препорука или на захтев лекара.

Закључци - оптимална преболничка терапија

Имајући у виду брзи настанак оштећења срчаног мишића након зачепљења коронарне артерије, од животне је важности да се интервенција спроведе што је пре могуће у циљу успостављања брзе прокрвљености (реперфузије) ткива. Узимајући у обзир једноставност примене у облику једнократне брзе интравенске инјекције, недавно развијена тромболитичка терапија омогућава клиничарима и болничарима да у раном стадијуму започну ефикасан третман, штедећи на тај начин драгоцено време (око 45 минута). ■

Др Бранко Поповић
(из саопштења за јавност Берингер-Ингелхајма)

Савремена бронходилатацијска терапија *HOBP*

Хронична опструктивна болест плућа (HOBP) је данас четврти узрок смрти у свету, а према Светској здравственој организацији, она је и „наскупља болест" јер лечење траје од двадесет до тридесет година, уз много коморбидитета. У Србији има око 300.000 оболелих од узнапредовалих облика ове болести, од чега је око 50.000 у терминалном стадијуму, а очекује се пораст стопе обољевања (нарочито код жена) због високе преваленције пушења које је, од фактора ризика, на првом месту.

Ови подаци изнети су на стручном скупу који је одржан у организацији компаније Берингер-Ингелхајм, у сарадњи са Центром за континуирану медицинску едукацију Српског лекарског друштва, априла месеца у Београду.



Проф. др Тобијас Велте

Проф. др Тобијас Велте (Tobias Welte), са Медицинског факултета у Хановеру представио је резултате четворогодишње UPLIFT студије, спроведене у Немачкој, која је била усмерена на проналажење најефикасније терапије. У свом предавању **„COPD therapy 2009 – What did we learn from the long term trials?"** проф. Велте је говорио о предностима лечења HOBP *тиотропијум бромидом*, који испољава дуже дејство и већу активност, при чему има мање нежељених ефеката од досада коришћених лекова. Употреба лека побољшава квалитет живота оболелих и продужава га, а *тиотропијум* је ефикасан у свим стадијумима болести. Примењен у ранијим стадијумима (GOLD I и II) значајно смањује брзину пропадања плућне функције и учесталост егзарцербација. Током Студије, утврђен је пад стопе морталитета у стадијуму GOLD II за 26%, код пацијената лечених *тиотропијумом*. Наглашено је да само једна трећина оболелих умире због респираторне инсуфицијенције, а остали због болести које прате HOBP - кардиоваскуларних и малигних болести. *Тиотропијум* је активан и код пушача, док дувански дим инактивира друге бронходилататоре и стероиде. Међутим, престанак пушења је најбољи начин да се поправи прогноза и смањи морталитет (након престанка пушења стопа морталитета пада за 15%). Проф. Велте је скренуо пажњу на чињеницу да збрињавање HOBP захтева мултидисциплинаран приступ и да је веома важно деловање лекара примарне здравствене заштите, као и специјалиста – пулмолога, у смислу здравственог просвећивања – наглашавање важности престанка пушења и едукација пацијената у оквиру препознавања почетка болести. Потребно је упозорити пацијента да кашаљ и искашљавање нису, по тумачењу пушача "нормална појава", као ни лако замарање и тешко дисање. У првом стадијуму болести оболели се прилагођавају новонасталим физичким ограничењима, а потом јако смањују физичке активности, а да тога нису свесни. Зато још увек има велики број недијагностикованих случајева. Спирометрија, за коју се данас користе добри и јефтини апарати, често се технички не ради како би требало, што је проблем у целом свету, па и то може да компромитује правовремену дијагнозу болести. По мишљењу професора Велтеа, када је HOBP у питању, долази се и до „политичке тачке"- што ранијом дијагнозом смањује се коморбидитет, побољшава прогноза болести, и оно што је за државу такође важно – смањују се трошкови дуготрајног лечења.



Поздравна реч Јасмине Павловић из компаније Берингер-Ингелхајм

Тиотропијум бромид, као први и једини дугоделујући антихолинергик на тржишту, доступан је пацијентима у Србији и налази се на „позитивној листи" лекова, с тим што Фонд за здравствено осигурање покрива 75% од цене лека, а пацијент 25%, што износи око осамстотина динара.

У оквиру теме **„Терапија HOBP у Србији: прикази случајева",** стручној јавности су се обратиле **проф. др Ивана Станковић**, **проф. др Зорица Лазић** и **доц. Др Биљана Звездин**. Током приказа случајева, учесници скупа су имали прилику да провере своје знање, одлучивањем (гласањем) за неки од понуђених одговора на питања постављена из ове области.

Присутнима се у име Српског лекарског друштва обратио проф. др Жарко Павић, генерални секретар Центра за континуирану медицинску едукацију СЛД. ■

Ј. Ј. Симић

Проф. др Радмио Јовановић
(1932 - 2009)



Радмио Јовановић је рођен 6. фебруара 1932. године у Свилајнцу, где је завршио основну школу и гимназију као један од најбољих ученика. На Медицински факултет у Београду се уписао 1951. године, после успешно положеног пријемног испита као трећи у рангу. Више пута је награђиван првом наградом за успех постигнут у току студија. Био је уредник рубрике Општи преглед и члан Редакционог одбора листа Медицински подмладак. На завршној години студија је изабран за председника Организационог одбора Фестивала стручних радова студената медицине, који се одржавао више година и обухватао студенте медицине из целе Југославије. Од друге године студија до дипломирања био је демонстратор на Хемијском институту. Као студент је, у оквиру студентске размене, боравио месец дана на Интерној клиници у Бону, у Немачкој. Дипломирао је 1958. године са просечном оценом 9,67.

После обављеног општег лекарског стажа запослио се у IX дому здравља у Београду као лекар опште праксе, да би временом постао и његов директор. Завршио је специјализацију из гинекологије и акушерства на Гинеколошко-акушерској клиници у Београду 1969. године са одличним успехом и 1970. године био позван да конкурише за место лекара специјалисте на Гинеколошко-акушерској клиници „Народни фронт". У тој установи је прешао пут од лекара специјалисте, начелника Одељења за патолошку трудноћу и члана Колегијално-пословодног одбора до места директора установе. На овој дужности је провео неколико година, све до одласка у пензију.

У звање асистента на Катедри за гинекологију и акушерство изабран је 1971. године. Исте године провео је два месеца на Институту за гинекологију у Познању у Пољској, где је изучавао методе испитивања функције постељице, а на Другој гинеколошко-акушерској клиници у Стразбуру је 1976. године провео 6 месеци. Докторирао је 1978. године тезом *Кардиотокографија као показатељ интраутериног стања плода и поређење њеног налаза са патохистолошким променама на постељици код неких облика ризичне трудноће.* У звање доцента је изабран 1978, ванредног професора 1983, а у звање редовног професора 1989. године.

На Медицинском факултету је био члан и председник Комисије за полагање специјалистичког испита из гинекологије и акушерства, члан Комисије за полагање усменог магистарског испита из хумане репродукције и неонатологије и члан комисија за полагање супспецијалистичких испита из гинекологије и акушерства и перинатологије. На Факултету је обављао разне дужности. Био је заменик шефа Катедре за гинекологију и акушерство, члан Научног већа, председник Комисије за радне односе и члан Кадровске комисије.

Др Радмио Јовановић је објавио 350 радова, од којих 9 у иностраним и 39 у домаћим часописима, 10 у целини у иностраним зборницима, 130 у целини у зборницима са домаћих конгреса и симпозијума, 16 у форми апстраката са домаћих и 32 у форми апстраката са иностраних конгреса и симпозијума. Остали радови су саопштени на стручним и научним скуповима и предавањима по позиву у Загребу, Сарајеву, Скопљу, Крагујевцу и Приштини. Иако се бавио целокупном гинекологијом и акушерством, највећи интерес је испољио за перинатологију. Поред тога, бавио се и оперативном гинекологијом. На Одељењу патологије трудноће је увео нове методе индукције порођаја *Солкосерил гелом*, а у кардиотокографији изучавао значај синусоидне криве срчане фреквенце фетуса код трудноћа високог ризика. Био је руководилац 2 научна пројеката које је финансирала Заједница науке Србије, а у 3 пројекта је био сарадник. Преко 10 пута је био ментор магистарских радова и неколико докторских теза. Више од 20 пута је био председник или члан комисија за одбрану супспецијалистичких, магистарских или докторских радова, не само у Београду већ и у Крагујевцу, Приштини и Нишу. Био је рецензент преко 10 књига и уџбеника. Био је уредник више зборника са стручних и научних скупова. Коаутор је више уџбеника, књига и монографија и аутор поглавља „Запаљењске компликације после царског реза" у монографији *Царски рез,* уредника Н. Брегуна (1988), „Вагинални порођај близанаца" у монографији *Близаначка трудноћа,* уредника Ф. Микуландра (1988), „Пуерперална инфекција" у уџбенику *Породиљство,* уредника В. Шуловића (1990), „Хипертензија у трудноћи" и „Кардиотокографија" у уџбенику *Опстетрицијa,* уредника Д. Динуловића (1996), *Радикална хистеректомија - постоперативне компликације"* у монографији *Гинеколошка урологија,* Ј. Хаџи-Ђокића (2000). Новинар Милош Јевтић објавио је књигу разговора са професором Радмиом Јовановићем под насловом *Поља живота - разговори са проф. др Радмиом Јовановићем* (2004).

Др Радмио Јовановић је био генерални секретар Удружења перинатолога Југославије, а потом и председник Удружења. Био је члан Српског лекарског друштва, дугогодишњи председник Гинеколошко-акушерске секције и Секције за перинаталну медицину. Организовао је 3 научна скупа: „Интраутерини застој раста плода" (1991), „Савремени приступ примени царског реза" (1996) и „Еклампсија - савремени приступ етиологији, патофизиологији и терапији" (2002) у Академији медицинских наука СЛД. Био је стални рецензент часописа *Српски архив за целокупно лекарство* и *Југославенска гинекологија и перинатологија,* у коме је био члан Редакционог одбора и уредник. За ванредног члана АМН СЛД изабран је 1992. године, а за редовног члана 1996. године. Био је члан Научног већа и Председништва Академије, а за председника Академије медицинских наука СЛД изабран је 2005. године и са великим успехом обављао је ту дужност до 2008. У том периоду је обављен значајан број иновација у раду Академије. На пригодан начин је обележена тридесетогодишњица рада академије 2006, објављена је књига која је свеобухватно приказала рад Академије од њеног осивања 1976, издат је Суплемент биографија новопримљених чланова Академије. Поред редовних научних састанака по први пут су организовани посебни тематски скупови намењени едукацији лекара. Покренута је едиција Монографија скупова АМН у којој се објављују предавања са научних скупова и посебно са едукативних састанака. Ово је само део активности којима је професор Јовановић неоспорно допринео.

Професор Јовановић је добитник више признања и награда. Носилац је Ордена рада са сребрним венцем (1970). Добио је више признања Српског лекарског друштва: захвалница, диплома, плакета и повеља. Носилац је повеље СЛД, дипломе Збора лијечника Хрватске, дипломе Друштва гинеколога и акушера Македоније, пољског признања „Хелиодор Свиженциски", медаље „Др Никола Хаџи-Николић" и нажалост, дан пред смрт, уручена му је **Награда за животно дело**. Остаће нам у успомени као вредан члан који је својим радом значајно допринео афирмацији Академије медицинских наука и Српског лекарског друштва. ■

Павле Миленковић

Прим. др Жарко Вуковић
(1930 - 2009)



Свом духовном оцу
са пијететом и захвалношћу

Драги наш Жарко,

У овом часу, као да чујем твој глас, ти би рекао: „Драги мој Вукашине, само без великих речи!" Али, и велике речи су недовољне да изразе сво оно поштовање, љубав и дивљење које осећамо према теби и твом делу.

У овом часу, ми пријатељи, сарадници и колеге Жарка Вуковића, а исто тако редакција листа СЛД „Лекар" чији је уредник био тридесет година, клањамо се пред његовим сенима последњи пут, заветујемо се да ћемо наставити да чувамо успомену на њега, и да ћемо следити његове идеје и његово дело у садашњости и у будућности.

Несумњиво, Жарко Вуковић је био изузетна личност, наш најособенији и најоригиналнији савремени историчар медицине. А припадао је оном свету идеја које су тражиле посвећеност, ентузијазам и лично жртвовање.

Стваралачки опус др Вуковића, представља, у ствари, иницирање једног новог разумевања историје медицине у нашој науци. Међу иначе ретким историчарима медицине сличних или истих погледа, прим. др Жарко Вуковић, засигурно је заузео најизразитије и најистакнутије место. Ваљало би поменути и његов допринос у домену превентивне медицине. Жарко Вуковић је био шеф Службе за геронтологију Савезног завода за здравствену заштиту некадашње СФРЈ, што га је још више опредељивало да пише и истражује у домену геронтологије. Пионир у истраживању хроничних болести и њиховом сузбијању у нас, проф. др Ђорђе Козаревић, био је на челу тима где је др Жарко Вуковић био водећи истраживач у лонгитудиналној проспективној епидемиолошкој студији кардиоваскуларних болести.

Али главна мисао Жарка Вуковића била је сведена на два дела: прво, о Савезничким медицинским мисијама и њиховом боравку у Србији током Великог рата, што наша малена земља не сме никада заборавити. Тако је настала једна изванредна књига не само по обиљу материјала (између осталог историјског), како српске литературе, тако исто и америчке и енглеске, аустралијске, француске и руске, већ је то изванредна књига и по потресном приказивању искушења једног народа у *времену смрти* у другој деценији XX века. Наравно, ради се о капиталном делу нашега Жарка Вуковића **„1915. - Савезничке медицинске мисије у Србији"**

И друга мисао - о трагичним жртвама српскога народа током Првог светског рата, темом која је за Вуковића била исувише важна као реалност и којом је био преокупиран читавог свог живота.

Његову привржености СЛД показује књига коју је написао и сам издао поводом стотридесетогодишњице ове најстарије лекарске асоцијације у Србији.

Старост је бродолом, писао је Де Гол. Де Гола је демантовао Вуковић, својом непресушном енергијом, својим оптимизмом који зрачи и у најтежим животним околностима, када је тешко болестан и у годинама за поштовање написао своју књигу о старости. И овог тренутка, када се опраштамо од њега, можемо констатовати да је имао успешну старост, окружен љубављу и пажњом своје породице, којој је толико био посвећен.

Био је покретач обнављања и спасавања од пропадања разноврсних спомен-обележја или иницијатор постављања нових споменика, широм Србије. Његовим трудом и залагањем обновљена је спомен-чесма у Младеновцу, подигнута још 1915. године, затим, постављен споменик женама Шкотске на извору *Слатина* у Врњачкој Бањи и Врању, заштићен надгробни споменик др Изабеле Рос и двема британским медицинским сестрама на крагујевачком гробљу, умрлих у епидемији пегавца 1915, враћене или обновљене спомен-плоче на једној од зграда Железничке болнице у Београду, постављена спомен-плоча на згради СЛД у Београду „Хвала вам Канађани", и иста таква као знак захвалности Аустралијским медицинским мисијама током Великог рата, итд...

У овом тешком тренутку, требало би скренути пажњу да ми Срби немамо таквих особа, нити имамо много интелектуалаца какав је био др Жарко Вуковић. Они што их и имамо, не пристају ни на какав тимски рад, страна им је солидарност са колегама, немају такву радиност и самодисциплину. Доктора Вуковића управо су красиле такве особине. Он је био човек од става, можда више филозофског и моралистичког, увек спреман да пита и да на све тражи одговоре, да размишља и расправља, равноправан са саговорником, уважавајући свако мишљење. Био је веома непосредан, једна оригинална и спонтана природа, са посебном топлином у очима, изразом и мимиком лица. Једном речју, он је човек који је имао и знао шта да каже. Није спадао у ћутљиве људе, али оно што је говорио имало је смисла и циља. Био је рођени говорник, без икакве демагогије и позерства. Бранећи своје идеје са жаром, одговарао је жестоко, не устручавајући се, али му никад није падало напамет да неистомишљенику онемогући одговор, ма како био оштар. Био је и џентлемен по природи.

Вуковић је овај свет, и све нас, своје поштоваоце, колеге и сараднике напустио, уверавам вас, у великој бризи: да ли ће захвалност и успомена на жртве нашег народа и боравак Савезничких медицинских мисија током Првог светског рата, наставити да живи у СЛД и у Србији. Вуковић нам оставља у аманет ту велику његову идеју и мисао да не заборавимо све оне који су се жртвовали за нас да нам помогну у најтежим тренуцима наше историје.

Томе и таквом Жарку Вуковићу ми казујемо у овом тренутку само неколико речи, оне речи које би и он желео да чује да је овде жив - да са истим жаром и ентузијазмом настављамо његово дело без остатка. Будућност ће обележити Вуковићеве речи и дело, а личност попут њега није да је величамо, него да је разумемо и учимо се, како се упорно креће напред.

Нека Ти је вечна слава и хвала драги наш Жарко!

(Посмртни говор др Вукашина М. Антића)

Стручни састанак у ДЗ Земун

О палијативном збрињавању пацијената



На основу постојећих доказа о ефикасности и важности адекватне примене терапије бола у свету, свакодневног рада у амбулантама примарне здравствене заштите код нас, дошло се до закључка да је неопходно организовати додатну едукацију о терапији бола, као и о нама доступној палети лекова и законским нормативама за здравствене раднике (лекаре, медицинске сестре и техничаре и патронажне сестре). Доношење Националне Стратегије о палијативном збрињавању у марту месецу додатно нас је уверило да је организовање овакве врсте едукације неопходно.

Основни циљеви едукације били су: указивање на могућности и потребе проширивања и стицања нових знања из области терапије бола и упознавање са савременим стручним методама и поступцима.

Из наведених разлога, Дом здравља „Земун“ организовао је стручни састанак под називом ***„Значај кућног лечења у палијативном збрињавању пацијената“***, који је одржан у Сали за конференције ДЗ „Земун“ 26. марта 2009. године. Учествовало је 286 лекара примарне здравствене заштите из Београда и других градова Србије. Серијом предавања, која су одржали наши еминентни стручњаци (проф. др Младен Давидовић, проф. др Драган Павловић, асс. др Небојша Лађевић, др сц. мед. Снежана Бошњак), учесницима скупа представљен је широки дијапазон рада и могућности у купирању бола у примарној здравственој заштити. Представљени су стандарди и критеријуми лечења старијих пацијената, принципи и протоколи лечења бола у болничким условима и даљи наставак истог кроз службу кућног лечења, проблем опиофобије међу здравственим радницима примарне здравствене заштите и значај кардио-пулмонално-церебралне реанимације.

Учесници су овај стручни скуп високо оценили, како због одабира тема, предавача, тако и због актуелности. Дискусија која се развила показала је велико интересовање за терапију бола и њену свакодневну примену у примарној здравственој заштити, као и заинтересованост за нове протоколе кардио - пулмоналне реанимације. Министарству здравља (Стручном савету) предат је захтев да стручни састанак буде акредитован због великог одзива колега, квалитетних предавања, као и због важности тема. ■

Др Оливера М. Ћирковић
Помоћник директора за медицинске послове ДЗ „Земун“

Тринаеста студеничка академија

Напредак у имунотерапији тумора



Са свечаног отварања Скупа у трпезарији Св. Саве

Научна конференција са међународним учешћем *Напредак у имунотерапији тумора*, је 13. научни скуп Студеничке академије. Конференција је одржана у конацима манастира Студеница од 12.-14. јуна ове године. Суорганизатори су били Институт за онкологију Војводине и Канцеролошка секција ДЛВ - СЛД.

Скуп су подржали и свечаном отварању су присуствовали градоначелник Краљева, начелник градске управе и чланови Здравственог савета РС.

Теме ове конференције обухватиле су основе канцерогенезе и имунологије тумора и актуелности о примени моноклонских антитела, вакцина и цитокина у дијагностици и лечењу леукемија, лимфома и солидних тумора. Свака од наведених тема обухвтила је и базичне и клиничке аспекте у онкологији.

Састанку је присуствовало око 80 учесника из већег броја медицинских установа из Србије. Нажалост, сви предавачи из иностранства се нису могли одазвати позиву па су неки у последњем тренутку одустали од учешћа у раду конференције. Одсуство два предавача чије су теме обухватале молекуларну основу хуманих тумора делом је „покрило“ одлично предавање о савременим аспектима канцерогенезе. Гошћа из Италије, др Rafaela Kiaramonte приказала је нове резултате своје истраживачке групе из области Notch сигналног пута у леукемичним ћелијама.

Поред тога, мимо редовног програма, саопштена су још два предавања о новом приступу примене матичних ћелија у лечењу леукемија и подаци о цијанобактеријама као потенцијалним узрочницима хепатоцелуларног карцинома код људи.

Студенти медицине су по други пут наступили у оквиру састанака Студеничке академије. Они су приказали своје радове о имунотерапији и клиничким искуствима у лечењу малигних тумора. У посебној сесији, округлом столу о *Имунотерпији као социоетичком и академском изазову* расправљало се са лекарског, филозофског, економског и етичког аспекта.

Као и много пута до сада и овај научни скуп Студеничке академије био је добро организован, и омогућио је учесницима скупа добру комуникацију и дружење у једном од најлепших места наше духовности.

Студеничка академија и Центар за медицинску акредитацију Института за онкологију Војводине акредитовали су овај научни скуп. ■

Др сц. мед. Гордана Богдановић

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ...

Специјална болница за рехабилитацију "Бања Ковиљача"

Краљевски - баш!

Чувена као монденско место између два светска рата, у које су радо долазили српски краљеви Петар I Карађорђевић и његов син Александар, Бања Ковиљача епитет краљевског места и данас са поносом носи. Лепо природно окружење, диван бањски парк и изванредни услови смештаја и услуга које нуди Специјална болница „Бања Ковиљача“ пружају оптималне услове како у домену очувања и унапређења здравља, тако и у домену лечења, неге и рехабилитације. На челу стручног тима кога чине лекари специјалисти и супспецијалисти, дефектолог, психотерапеут, физио и радни терапеути, медицинске сестре и техничари и дијететичар – нутриционисте, је др Никола Сремчевић, директор установе, чији ентузијазам плени и води ову установу путем непрекидног усавршавања и напретка. Наиме, током последње деценије, у време првомајских празника, под кровом Болнице се сваке године свечано отвара један по један реконструисан или пак потпуно нов део. Ове године је, после сто година од изградње Сумпорног купатила Краља Петра I Карађорђевића, овај објекат реновиран и стављен на располагање корисницима. Протеклих година реновирана су сва одељења Стационара за одрасле, која су сада у нивоу хотела А категорије, а пре две године почео је са радом ”Welleness centar Ковиље”. Важно је напоменути да се сви радови финансирају из средстава саме Болнице, а болнички мото “Снага водопада је у мноштву капљица које раде заједно” довољно говори о међуљудским односима и објашњава сва постигнућа у раду. Љубазност целокупног особља је апсолутно задивљујућа и један је од великих разлога зашто Болница има своје сталне госте. Чистоћа установе је врхунска, а пријатна атмосфера осећа се већ у холовима зграде чији су зидови оплемењени уметничким сликама, мудрим изрекама и мноштвом плакета и специјалних признања од којих је најновија *Повеља Капетан Миша Анастасијевић* коју је Болница добила марта ове године од Привредне коморе Ваљева за допринос развоју здравствених услуга, али и за развој туризма и целокупне Бање Ковиљаче као бањског места. Специјална болница је, иначе, једино бањско место за дечју рехабилитацију у Србији.



Вила Далмација (стационар за одрасле)



У домену превенције и рехабилитације повезане су могућности природних лековитих средстава која су коришћена још од периода Илира, Римљана и Турака, са дометима савремене медицине. Термоминерална вода која се користи у Бањи припада категорији натријум – калцијум хидрокарбонатних хипотерми и примењује се у виду купања и орошавања. Пелоид (блато) је минералног порекла и спада у слабо алкалне и редукционе пелоиде, а употребљава се у терапијске сврхе у виду блатних паковања. Осим тога, примењује се низ терапијских агенаса које данас нуди савремена физикална медицина и рехабилитација. У развоју је лечење васкуларних болести и атеросклерозе.

Инсистирање на науци и савременој медицини рецепт је за успешно лечење, у које су, као стални консултанти укључени: проф. др Ђорђе Радак, васкуларни хирург, директор Института за КВБ болести «Дедиње»; проф. др Јово Колар, неуроангиолог, шеф Института за неуроангиолошку дијагностику ИКВБ «Дедиње»; проф. Др Нада Пилиповић, реуматолог, са Института за реуматологију КЦС; доц др Ксенија Бошковић, начелник клинике за медицинску рехабилитацију Војводине и проф. др Тома Јовановић, шеф Катедре за физиологију МФ у Београду и шеф Катедре за последипломску наставу из балнеологије.

Болница располаже са око 400 постеља, од којих је половина у тржишној понуди, а за пацијенте и госте се сваке среде организују едукативна предавања из области балнеотерапије, остеопорозе, болних стања и др.

Одлазећи из Болнице, у нашим мислима остају најлепше поруке са зидова холова – „Ако не чуваш оно што имаш, нећеш имати оно што немаш!“ и „Чини оно чиме ћеш постати достојан да будеш срећан!“ ■

Јелена Јовановић - Симић

Посетили смо...

Музеј неурохирургије Н. Н. Бурденка у Москви

Музеј неурохирургије, који носи име Н. Н. Бурденка, утемељивача ове медицинске дисциплине у СССР, смештен је у старој згради московског Института за неурохирургију, основаног 1932. године. Здање грађено почетком двадесетог века у духу руске модерне данас је споменик културе и у њему се налази Поликлиника Института за неурохиргију, док је у сали од 140 метара квадратних, на другом спрату, маја 2002. године отворен Музеј, тематски јединствен у Руској Федерацији. Изванредно уређен простор и сјајна концепција сталне музејске поставке већ и лаику говоре да је у његовом уређивању учествовао тим врсних музеалаца, историчара медицине и лекара из струке.

У централном делу налази се девет кружно распоређених стаклених витрина са експонатима и архивском грађом којима је презентован животни и професионални пут Н. Н. Бурденка и његових ученика.



Ентеријер Музеја



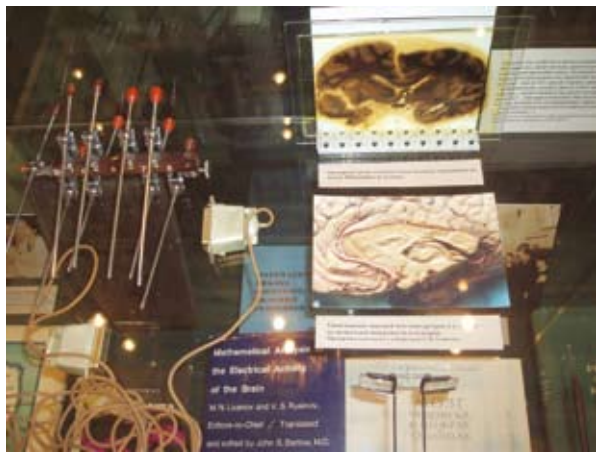
Реконструкција радног кабинета Н. Н. Бурденка

Унутар простора који ограничавају витрине реконструисан је његов радни кабинет, са аутентичним предметима на писаћем столу, а ту се налази и први болнички протокол и друге архивалије.

Дуж зидова сале смештено је осамнаест специјално конструисаних витрина чији су горњи делови у виду лукова, а цела позадина прекривена је сликама са историјско-медицинском тематиком из времена ренесансе. Распоређивањем фотографија, инструмената, препарата, часописа и других музеалија унутар доњих делова истих витрина постигнуто је симболично спајање медицине прошлих епоха и савремене науке и струке. На тај начин, разгледајући ову целину, посетилац прати причу о развоју неурохирургије у Русији, док је централним делом поставке дат омаж руским великанима у овој специјалистичкој дисциплини. Транспарентност и стално преплитање старог и новог у медицини, ову поставку, у којој се налази 1100 експоната, чине заиста посебном. Музејски фонд се перманентно попуњава, а на обради музеалија ангажовани су кустос и сарадници музеја. Поред музејске сале налазе се депо и канцеларије.

У Музеју се приређују и тематске изложбе поводом јубилеја научника, затим изложбе о учесницима Великог отаџбинског рата (II светски рат) и друге. У току наше посете имали смо прилику да видимо једну од њих - *Медаље са медицинским мотивима*. Музејска делатност обухвата и организацију предавања из области историје неурохирургије. ■

Јелена Јовановић-Симић



Развој неурохирургије – детаљи сталне поставке

ЛАТИЦЕ ИСЕЉЕНИЧКОГ СВЕТА

Мостови сарадње

У организацији Друштва српских лекара и стоматолога Немачке (GSAeZ) у Хамбургу је априла ове године одржан скуп са темом **„Нови мостови у 2009 – како осмислити и продубити сарадњу лекара и медицинских установа Немачке и Србије“**.



Учесници скупа у Хамбургу

Специјални гости скупа, коме је присуствовало тридесетак лекара и стоматолога из Немачке, били су прим. др Предраг Тојић, државни секретар у српском Министарству за дијаспору и Сузана Бјелогрлић, начелник Стручне службе Српског лекарског друштва. Госте је поздравио конзул Србије у Хамбургу Војин Драгишић.

Уводно предавање је одржала председница GSAeZ др Мирјана Андрејевић-Кри, која је на последњој Скупштини СЛД изабрана за члана Председништва нашег Друштва. Др Андрејевић-Кри је истакла да је GSAeZ у последњих пет година чинило велике напоре да обезбеди стипендије за усавршавање младих лекара и стоматолога из Србије и Републике Српске у Немачкој. Сва та усавршавања трајала су између једног и више месеци, на најбољим клиникама у Немачкој, а укупан број стипендиста је био петнаест. О историјату веза између Србије и Немачке у области медицинског образовања, од XIX века до данас, говорио је др Предраг Тојић, нагласивши да су у оснивању Српског лекарског друштва 1872. године учествовали и немачки лекари, који су тада радили у Србији. Сузана Бјелогрлић је скупу пренела поздраве председника СЛД академика Радоја Чоловића, представила је друштвени лист *Лекар* и др Мирјани Андрејевић-Кри је, у знак посебног признања, уручила кованицу са ликом оснивача СЛД др Владана Ђорђевића.

Предавање са темом „Европа се уједињује“ одржао је Арнолд Хилдебрант, социолог и политичар. Проф. др Јоахим Зајц са Универзитетске клинике у Хамбургу, који је и координатор при Европској комисији у Бриселу за сарадњу медицинских установа Европске уније и земаља југоисточне Европе говорио је о успешној сарадњи београдског и хамбуршког медицинског факултета. Скупу су се обратиле и др Љиљана Вернер, познати хуманиста из Хановера и др Стојанка Алексић, председница Централног савета Срба у Немачкој. ■

Сузана Бјелогрлић



Сузана Бјелогрлић и др Мирјана Андрејевић-Кри

Матица исељеника Србије

У просторијама Матице исељеника Србије, (Нушићева 4, Београд) одржан је 12. јуна 2009. године Округли сто са темом ***„Србија у ЕУ: Интеграција, реинтеграција, репатријација”*** којем је председавао председник Матице господин Радивој Дабић, а уз учешће еминентних експерата и професора из домена политике, економије, науке, уметности, медицине и историје српског народа. Овом веома значајном састанку присуствовали су и званични представници других невладиних организација које брину о националном и културном идентитету српског народа као што су Задужбина Доситеја Обрадовића, Српско лекарско друштво и Институт за очување културног наслеђа града Београда. Истакнуто је да Матица, као наша најзначајнија и најстарија институција за сарадњу са српским исељеништвом, треба и мора да прошири своје деловање на целокупни српски корпус ван матичне државе и са тим у вези покренута је на Округлом столу иницијатива за оснивање Националног института Матице који би у новим историјским околностима и изузетно вулнерабилној ситуацији по српски народ био својеврстан аналитички, научни и едукативни центар за очување српског националног идентитета. Директну подршку овој иницијативи дао је Савез Срба у Румунији, представници Срба из Републике Српске, као и горе наведене невладине организације, које су, свака у свом домену, јако заинтересоване за удруживање свих људских, културних, научних, привредних и политичких потенцијала нашег народа изван Србије у развој српске нације и очување њеног идентитета у заједници народа Европе и света. ■

Проф. др Жарко Павић

XVII конгрес Европског удружења офталмолога

У Амстердаму је у периоду од 13. до 16. јуна ове године, одржан Седамнаести европски конгрес офталмолога. И овог пута, велики број офталмолога присуствовао је овом међународном скупу. Европски офталмолошки врх, окупљен је, пре свега, широким и врло детаљним програмом, са много нових информација из различитих области.

Овогодишњи Конгрес обележен је изузетно богатим научним програмом и учешћем предавача високог ранга. Додатак свему томе чинили су бројни информативни симпозијуми, као и присуство многобројних спонзора и различитих супспецијалистичких удружења. Неодвојиви део су биле видео-презентације, постер-презентације (чије излагање је сада први пут било омогућено електронским путем), уз обавезни пропратни материјал. Младим колегама је омогућено да избором једног од многобројних курсева напредују у свом усавршавању а за већ потврђене стручњаке је то била прилика да употпуне своје поље рада.



Амстердам

Ако бисмо ишта могли да издвојимо као главну тему конгреса, што је заиста тешко, јер су све области биле третиране са подједнаким значајем, онда би то био глауком и најновија достигнућа у његовој терапији – пре свега употреба неуропротектора, али и новине у његовом хируршком лечењу. Квалитету програма допринела су предавања светски признатих стручњака из рефрактивне хирургије и хирургије катаракте, о напретку у терапији и третману сенилне дегенерације макуле као великог и учесталог проблема данашњице, као и предавања о прелому орбите.

Свакако, важан мотив и разлог велике посећености међународних конгреса ове врсте је и могућност размене идеја са колегама из различитих делова света, као и поновно срета-ње старих пријатеља. Офталмолози ће овакву прилику поново имати на Светском конгресу у Берлину, који ће бити одржан од 5. до 9. јуна 2010. године. ■



Др Ранђеловић (прва здесна) и др Лазаревић-Мишић (трећа здесна) са учесницима Конгреса

Др Јелена Лазаревић-Мишић
Др Данијела Ранђеловић

Васкуларна лабораторија Клиничког центра Србије

Поликлиничко-дијагностичко одељење је прво и најзначајније место тријаже, селекције и дијагностике пацијената који се примају и лече у Клиници за васкуларну хирургију Клиничког центра Србије. Годишње ово одељење збрине преко 35000 пацијената из читаве земље и окружења, обавивши при томе исти број супспецијалистичких амбулантних прегледа као и преко 12500 неинвазивних ултразвучних дијагностичких процедура. Овај велики посао обавља се у три амбуланте у којима сваког дана, по тачно утврђеном распореду, раде супспецијалисти васкуларне хирургије као и три амбуланте васкуларне лабораторије за ултразвучну дијагностику у којој ради интерниста, супспецијалиста ангиологије (др Драган Васић), као и два клиничка лекара (др Оливер Радмили и др Милица Вранеш).



Др Драган Васић

Лабораторија је опремљена савременом апаратуром, са два ултразвучна апарата нове генерације као и са CW Doppler ултразвучним апаратом који се користи за неинвазивну дијагностику периферних артеријских судова.

Прегледи у лабораторији за неинвазивну васкуларну дијагностику обухватају:

- ултрасонографске прегледе каротидних и вертебралних артерија
- ултрасонографске прегледе реналних артерија
- ултрасонографске прегледе абдоминалне аорте
- ултрасонографске прегледе периферних артерија горњих и доњих екстремитета
- ултрасонографске прегледе вена горњих и доњих екстремитета
- ултрасонографске прегледе графтова након реконтруктивних захвата
- прегледе артериовенских фистула за хемодијализу
- венски и артеријски „mapping“ и
- функционалне тестове и испитивања периферних артеријских судова (*Ankle-brachial indexi*, анализа спектралних таласа).

Поред редовних активности, а у оквиру Удружења флеболога Србије при Институту за кардиоваскуларне болести Клиничког Центра Србије, током целе године обавља се едукација за лекаре у области неинвазивног испитивања периферних крвних судова у трајању од три недеље. Школа је првенствено базирана на практичном и интезивном раду, као и самосталном прегледу преко 250 пацијената. ■

Др сц. мед. Драган Васић

Контакт: 011/3663 095
Мобилни телефон: 063/7582 972
E-mail dr_vasic@ptt.rs
Корисни линкови: www.klinicki-centar.rs и www.flebo.org.rs

СВЕТ МЕДИЦИНЕ

Европска агенција за лекове опозвала лек Раптива

Лек Раптива® (ефализумаб) произвођача Merck Serono, опозван је са тржишта Европске уније, на основу одлуке Европске агнеције за лекове. До опозива, тј. повлачења лека са тржишта у Европи, дошло је због уочавања озбиљних нежељених ефеката код болесника који су лек добијали као терапију за псоријазу.

Између осталих нежељених ефеката, пријављена је и појава прогресивне мултифокалне леукоенцефалопатије (PML).

Пацијентима се саветује да не прекидају са узимањем терапије нагло, већ да уз лекарски надзор постепено прелазе на неки други лек. ■

Извор: http://www.emea.europa.eu/humandocs/Humans/EPAR/raptiva/raptiva.htm



Нежељени ефекти



Америчка агенција за храну и лекове (FDA) је у јуну 2009. године упозорила да је неопходно допунити списак могућих нежељених ефеката приликом употребе лекова из групе леукотријенских модификатора - монтелукаст (Singular), зафирлукаст (Accolate)и зилеутон (Zuflo).

Код одређеног броја пацијената који су употребљавали горе наведене лекове, примећена су следећа нежељена дејства: агитација, појачана агресија, инсомнија, анксиозност, поремећаји спавања, халуцинације, депресија, тремор, суицидалне идеје, итд.

FDA саветује да се чак и престане са узимањем ових лекова у случају да се примети неки од наведених симптома.

Увидом у резултате клиничких студија, закључено је да се нпр. инсомнија јавља 3 пута чешће код особа које су добијале неки од наведених лекова, него у групи особа које су лечене плацебом. ■

Детаљније информације можете пронаћи на:

www.fda.com

http://www.beforeyoutakethatpill.com/2008/3/if-they-dont-kill-us-they-will-drive-us-crazy

Прва објава пандемије грипа у 21. веку

Светска здравствена организација (WHO) је у уторак, 09. 06. 2009. године, објавила прву пандемију грипа у XXI веку! Реч је о вирусу H1N1.

Ово је прва пандемија грипа од 1968. године, када је WHO последњи пут објавила пандемију.

Вирус “свињског” грипа је од априла до јуна 2009. године изазвао смрт код 109 особа у Мексику, где је и регистрован први случај овог грипа.



Према подацима експерата WHO, за сада је вирус “стабилан” и није дошло до значајнијих мутација. Међутим, постоји оправдани страх да дође до мешања између вируса H5N1 (познатијег као причји грип) и H1N1 (свињски грип). Према речима епидемиолога из Центра за контролу болести и превенцију из Америке (CDC USA), постоји могућност да се вирус свињског грипа помеша са својим “рођаком” - сезонским H1N1 грипом, и да на тај начин дође до развоја резистентних сојева на уобичајени антивирусни лек за грип - Тамифлу.



Што се тиче популације, у повећаном ризику од обољевања су особе старости између 30 и 50 година, труднице, болесници оболели од хронических обољења као што су астма и дијабетес, али и гојазне особе.

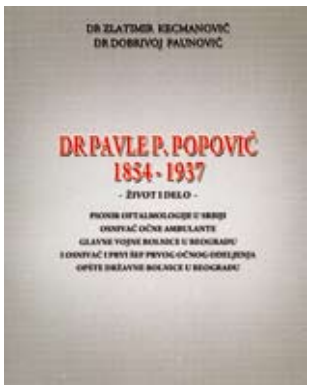
Према последњим подацима, од свињског грипа је регистровано 28.744 инфицираних у 74 земље. Од тог броја, код 144 особе инфекција се завршила са смртним исходом. Сматра се да ће прва вакцина бити произведена у септембру 2009. године.

Извор информације: *Reuters* ■

Приредио: др мед. Небојша Ђуришић

Др Павле П. Поповић (1854-1937) - живот и дело -

Аутори: *Златимир Кецмановић* и *Добривој Пауновић*
Издавач: *Атеље Форса, Зрењанин 2008*



Биографија др Павла Поповића, неоправдано заборављеног пионира офталмологије у Србији, оснивача Очне амбуланта Главне војне болнице у Београду, и оснивача и првог шефа Првог очног одељења Опште државне болнице у Београду, још једна је у низу веома значајних публикација из области историје медицине из пера проф. др Златимира Кецмановића и прим. др Добривоја Пауновића. Књига је од посебног значаја и зато што је реч о веома заслужном човеку, лекару и офталмологу који је пао у заборав до те мере да већина лекара и офталмолога у Србији до скора није знала ни да је постојао.

Књига је подељена у двадесет поглавља. У уводу, осим основних историјских чињеница које се односе колико на живот и драд др Поповића, толико и на време и прилике у којима је живео, аутори откривају и разлоге зашто је овај заслужни лекар заборављен. Следе поглавља о пореклу породице Поповић и Павловом детињству, о основном и средњем школовању у Бечкереку, Дебрецину и Кечкемету и о студијама медицине у Будимпешти. Наредно поглавље посвећено је лечењу очних болести у Кнежевини Србији пре доласка Павла Поповића. Шесто, најопсежније поглавље посвећено је раду др Поповића у Србији и оправдано је подељено на подпоглавља о раду у Чачку, у Војном санитету Србије, у Очној амбуланти Војне болнице, у грађанском санитету и Општој државној болници у Београду, затим у Санитетском одељењу Министарства унутрашњих дела и у Српском лекарском друштву. Посебна поглавља посвећена су његовом раду у београдском Општинском одбору и у Дому за сироту децу. Изнет је потпун списак добијених признања за изванредне цивилне и војне заслуге које је др Поповић добио. Посебно поглавље посвећено је последњим данима и смрти Павла Поповића. Дат је и детаљан приказ стручних радова. Ради боље прегледности изнет је хронолошки приказ животописа др Поповића. Следи 56 основних референци које су служиле као извори за биографију, а детаљно је побројана и коришћена архивска грађа.

Издавач се потрудио да, на крају, изнесе и реч-две о заиста заслужним ауторима.

Уз сву захвалност ауторима, који већ деценијама неуморно раде у области историје медицине, у покушају да отргну од заборава и заслужне људе и времена и околности у којима су живели и радили, издавач књиге и сви који су помогли да ово вредно дело угледа светлост дана, заслужују све похвале. ■

Зоран Латковић

175 Година болнице у Пожаревцу

Главни уредник: *Бојан Радовановић*
Издавач: *Здравствени центар „Пожаревац”, 2008*



Аутори приказују настанак и развој најстарије болнице у Србији – Болнице у Пожаревцу, а поводом 175 година њеног оснивања. После кратког предговора у коме се износе и мотиви, намере, циљеви и метод рада, на јасан и документован начин износе се подаци о настанку и раду болнице и притом износе многи до сада непубликовани подаци. Аутори успешно, истраживачки и оригинално приказују медицинске прилике у Србији и Пожаревцу, настанак и развој болнице до данас.

Монографија је написана на 272 стране штампаног, сложеног и преломљеног текста, а подељена је у два дела, са 12 поглавља, са мноштвом илустрација и завршава се списковима свих који раде или су радили у болници.

Први део: Здравствене прилике на подручју Пожаревца у 19. и почетком 20. века, чини првих 110 страна, а састоји се од поглавља: 1) Увод; 2) Пожаревачке болнице; 3) Ка новим путевима (1839–1865); 4) На новим основама; 5) Здравство пожаревачког округа у светлу статистике (1894–1908); 6) На уласку у нови век (1909–1914). Аутори на основу властитих истраживања и анализа, документовано и оригинално приказују развој болнице у овом периоду. Изнети су и наглашени мало познати подаци, али и први пут публикована докуманта од значаја за националну историју и српску медицину, а не само за пожаревачки округ и болницу.

Други део: На почетку 20. века и даље…, од 111. до 267. стране монографије, а састоји се од поглавља: 1) Болница у ратном вихору; 2) Други светски рат и последице; 3) Болница у другој половини двадесетог века; 4) Искорак ка светским трендовима; 5) Болница данас; 6) Радили су у нашој болници. Изузетно документовано и аналитички написан део о свим напорима, проблемима и заслужним људима који су стварали ову данас институцију за узор.

Монографија се завршава **Поговор**ом и **Садржај**ем.

Монографија „175 година Болнице у Пожаревцу” далеко превазилази обим једне пригодне монографије поводом годишњице установе. Аутори оригинално, истраживачки, документовано, аналитички и систематично представљају настанак и развој своје угледне установе. Међутим, дело у многоме премашује пожаревачке оквире и од значаја је за развој целокупне српске медицине. У српској медицинској публицистици врло је мало радова који се баве историјом медицине, а прави раритети су овако значајни радови као што је ова монографија.

Дело ће заузети изузетно значајно место не само у српској медицинској већ и историографској публицистици. (рецензија књиге) ■

Доц. др Миле Игњатовић

Фуге за бајамама од Динаре до Авале (Аутобиографија о спознаји себе и душе психијатрије)

Аутор: *Марко Муњижа*
Издавач: *Елит-медика, Београд, 2009*

У нашем трагичном времену друштвеног хаоса и душевног безнађа, деценијама живећи у земљи са мало одговорности, да би на крају 20. века и са освитом новог миленијума из познатих разлога српска нација била доведена на сам руб пропасти, тотално угрожена од великих сила приморана да егзистира у тзв. дивљем капитализму и пљачкашкој транзицији, изложена сталним стресовима, трошећи највише седатива и антидепресива, превасходно морамо поздравити и изразити захвалност проф. др Марку Муњижи за његову лековиту, драгоцену књигу симболичног поднаслова “Аутобиографија о спознаји себе и душе психијатрије”. Међутим, морамо истаћи да поменута књига носи помало чудан главни наслов за неупућене: “Фуга за бајамама од Динаре до Авале”. Да не буде забуне, сам аутор је објаснио у искрено писаном прологу књиге да је тај необичан наслов везан са асоцијацијама на детињство: у завичајној далматинској Загори (рођен у Љубитовици код Трогира) су расла племенита стабла звана “бајаме”. Плодови бајама су заправо бадеми, који су га даље школовали и пратили најпре у загребачком “Пионирском граду” а потом у Сплиту, Новом Саду и Београду где проводи скоро цео радни век као психијатар на Институту за ментално здравље и запажени професор на Медицинском факултету. Средишњи наслов књиге “од Динаре до Авале” везан за животно битисање др Муњиже, сматрамо сувишним за објашњавање.

Одмах можемо указати, поред изврсних стручних рецензената (др Петар Бокун, др Дејан Лапчевић, др Томислав Седмак, др Драгана Јосифовић-Костић) да је аутобиографско-меморарска књига др Муњиже писана искрено, веома аналитично, занимљиво, али истовремено и научно студиозно. Књига у потпуности осветљава живот, дело и време како аутора тако и целе његове генерације: посебно студената Медицинског факултета и “бројних колега на магистеријумима и докторатима”. Са правом др Бокун истиче да је Муњижин “животни пут перманентна узлазна црта... зато што је све своје квалитете подредио раду као врхунском меритуну”, док његова колегиница др Драгана Јосифовић наводи да је он човек “немирног духа, доброте, искрености, оштроумности, надасве скромности”. Књига, која је истовремено драгоцена грађа за историју Института за ментално здравље: његове дневне болнице као и осталих одељења; настала је спонтано, “без систематског плана”, тако да се сећања на људе и догађаје преплићу са размишљањима на тему прошлости и савремености, док су поглавља уместо уобичајеног хронолошког реда настајала по темама и областима које су аутора заокупљале. Такође, писац напомиње да се при писању највише ослањао на “Самоспознаје” Берђајева избегавајући да пише само о себи, него да на основу личних искустава у теорији и пракси, покуша да помогне другима приликом решавања “проблема човека и људске судбине”.

Читаоци су приметили да се др Муњижа поред клиничке, бавио и социјалном психијатријом, социологијом и епидемиологијом менталних поремећаја, психофармакологијом и групном терапијом. Он се, како бележи, “усавршавао на свим водећим клиникама из бивше Југославије”, гостујући држао многа предавања посебно у Лондону и Оксфорду, аутор је око 300 библиографских јединица: 12 књига, 49 стручних и научних радова, док је веома познат по успешним стручним излагањима у амфитеатрима и медијима. “Марко је веровао школи, наставницима, добрим друговима, феријалцима, извиђачима, синдикату, факултету. партији, али и специфичној београдској институцији - кафани” - истиче свестраност интересовања свог колеге др Бокун.

Стваралачки делујући веома успешно у својој струци, где су поред талента како истиче др Муњижа неопходни “упорност, истрајност и велики рад”, са правом указује да је на размеђи два века имао прилике у својој земљи да сагледа катастрофалну епоху са више друштвено-политичких промена, које су се посебно одражавале на психичке промене, јер су се оне стално смењивале као на филмском платну: фашистичка окупација, грађански рат “савезничко” англо-америчко бомбардовање, смена монархије стаљинизмом-комунизмом, самоуправљањем, социјализмом, да би после пада Берлинског зида дошло до санкција и свакојаких уцена, НАТО бомбардовања, распада раније Југославије као стварања нових држава. Разумљиво да су психијатри попут др Муњиже, најбоље упознати како су се све те промене одразиле на психу људи, његових пацијената, тако да бележи: “Пред мојим очима су се рушили светови и стварали нови. Живимо у значајном времену... Многи људи због очајног живота све теже одржавају везу са реалношћу. Наша стварност је тешка и нимало ружичаста...” Управо, због такве ругобне стварност, схвативши да је готово све најважније поред нашег друштвеног живота повезано са дневно-политичким догађајима, заправо да од њих и зависи; др Муњижа се у зрелом животном добу, при крају свог радног века, прихватио значајног подухвата, да своје деценијама наталожено, велико искуство (не само у области лечења психијатријских пацијената него и праћења целокупне наше културе, уметности и друштвеног живота) да оствари рекапитулацију свог рада и битних биографских сегмената. Али по његовом мишљењу, да то не буде само нека врста личне животне исповести попут познатих му великана светске књижевности (Жан Жак Русоа, Андре Жида, Берђајева, Попера све до Михизове “Аутобиографије о другима” и дневника психијатра др Кроње), него је највише приклоњен крајњој жељи да оствари неку врсту “социјално-психијатријске аутобиографије”. При том одговорном послу, др Муњижа превасходно истиче хуманистичко начело при професионалном, самосталном раду, којим је, по мишљењу угледних рецензената, остварио значајно дело. И остали стручњаци указују на ауторове изванредне резултате у вези са великим ауторитетом код студената, његову успешност при лечењу угрожених пацијената, такође и у погледу уздизања породичне традиције јер га по позиву успешно наслеђују кћер и син. Иначе, по сведочењу др Драгане Јосифовић-Костић “Европски научни кругови сврстали су др Муњижу међу неколико најзначајнијих психијатријских епидемиолога у свету”. ■

Из приказа књиге Косте Димитријевића

Клуб Здравље

Повеља ХИПОКРАТ

Српско удружење корисника здравствених услуга - Клуб „Здравље“, (пуноправни члан IAPO - International Alliance of Patient Organizations, под покровитељством Светске Здравствене Организације, први пут ове, 2009. године, поводом обележавања Светског дана здравља, **за посебан допринос афирмацији етичких принципа у очувању здравља нације, додељује Повељу *ХИПОКРАТ.***

Ово признање, које ће убудуће бити традиционално, додељује се у оквиру једне здравствене области и то у три категорије:

- **Здравствена установа**
- **Државна институција**
- **Невладин сектор**

У протеклој години заштита трудница била је у жижи интересовања јавности.

За посебан допринос заштити трудница Повељу ***„Хипократ“*** додељујемо ***Граду Београду***, који је показао висок степен друштвене одговорности, омогућивши будућим мајкама да током трудничког боловања примају плату у пуном износу, што ће несумњиво допринети, између осталог, и њиховом бољем здрављу.

У категорији здравствених установа Повељу ***„Хипократ“*** додељујемо приватној здравственој ординацији ***„AnaLIFE“***, у којој је, у оквиру пројекта ***„Дајте шансу животу“*** , бесплатно прегледано 4.200 трудница.

У категорији Невладин сектор признање додељујемо сајту ***„Мајка Храброст“*** (www.majkahrabrost.com) који је допринео да се покрене шира друштвена иницијатива за бољи третман трудница уз побољшање услова њиховог боравка и лечења у државним породилиштима.

Градски секретаријат за здравство је покровитељ иницијативе Клуба Зрдавље, а додела признања одржана је у Свечаној сали Скупштине Града Београда.

За здраву децу Србије



Настављајући светлу традицију хуманитарних друштава која су у великом броју оснивана и веома успешно деловала у Србији још од XИХ века, Хуманитарно друштво „Незаборавак“ већ годинама својим активностима брине о деци у нашој земљи. Организовање хуманитарних скупова, борба за бољу законску регулативу и бољи статус деце ометене у развоју и њихових родитеља, као и скретање пажње јавности на социјалне проблеме одређених популација, главне су активности Друштва. Овогодишње донаторско вече одржано је 9. маја у Кристалној дворани хотела Хајат, уз присуство више стотина званица. Прикупљени прилози намењени су Дому за децу и омладину ометену у развоју у Грачаници и угроженим српским породицама са више деце на подручју Косова и Метохије.

У својој поздравној речи, председник Друштва Владимир Марковић је нагласио да овим скупом „Незаборавак“ иницира један нови приступ рађању кроз настојање да се побољша ниво здравствене заштите и здравствених услуга, што ће резултирати смањењем могућности порођаја са смртним и несрећним исходом. Зато Друштво предлаже низ превентивних мера за здраво потомство, као што су: преконцепционо саветовалиште; редовни гинеколошки прегледи; ултразвучни прегледи између 11. и 13. недеље трудноће са „double“ тестом и мерењем вратног набора; ултразвучни прегледи између 20. и 24. недеље трудноће ради сагледавања грађе плода и провере срца и великих крвних судова бебе; тест оптерећења глукозом; психофизичка припрема труднице за порођај; финализација пререгистрације одређених лекова и редовно снабдевање установа спазмолитицима који су незаменљиви на порођају, као и функционисање Школе родитељства на територији целе Србије. Према подацима којима Друштво располаже, у Србији има око 12. 000 деце и омладине ометене у развоју, а у великом броју случајева ови поремећаји настају као последица нередовних или лоших контрола трудноће и компликација у порођају.

Презентовани су и досадашњи резултати рада ХД „Незаборавак“, уз поруку да је најважније да свако од нас свакога дана учини нешто што ће вратити осмех на лице деци којој је помоћ најпотребнија. ■

J.J.C.

Обележен Светски дан Рома



У оквиру кампање **“Заједно до здравља”** коју спроводи Превентивни центар Дома здравља из Лознице и НВО Искра, обележен је и Светски дан Рома, 8. април. У јутарњим сатима су организовани превентивни прегледи у Јадранској Лешници за запослене у основној школи и за становнике, међу којима је било и тридесетак Рома. Контролисани су основни параметри - крвни притисак, шећер у крви, холестерол и триглицериди, а узимани су и подаци из личне и породичне анамнезе за процену ризика за КВО или малигна обољења. Сви су добили и стручни савет или брошуре за корекцију навика, за одвикавање од пушења или корекцију исхране, саветовано је да се јаве свом лекару за терапију или да редовно користе терапију коју већ имају.

Општи закључак је да огромна већина прегледаних Рома пуши (95%) и да ретко посећује доктора. Међутим, и остали прегледани становници Јадранске Лешнице много конзумирају дуван, са малом разликом по полу. Зато је нагласак у овој кампањи и био на саветима за одвикавање од дувана. У поподневним сатима је у селу Јошеви организовано стручно предавање за Роме о заштити од ППИ, ХИВ-СИДЕ и заштити здравља репродуктивних органа. Предавачи су били едуковани здравствени радници у оквиру пројекта Министарства здравља и Глобалног фонда, и ово је била завршна активност где су учесницима подељене потврде о учешћу у едукацији.

Миливоје Аметовића, председник удружења Рома „Ромска срећа“ рекао је: „Ове активности које се организују за Роме - прегледи жена на малигна обољења, сада едукација, много су допринеле подизању здравствене културе; људи се чешће јављају лекару, више знају о својим правима и знају да их користе. Било би добро да се то изводи у свим селима у којима има Рома, а не само у Јошеви и Јадранској Лешници, где су активности спроведене до сада. Посебно изражавам захвалност екипи здравствених радника, која је сваке суботе долазила, ево већ пар месеци – Љиљи, Надици, Саши и Мири из Центра за социјални рад.“ Остали становници Јошеве су преко ограде посматрали шта се то дешава у школском дворишту, а један човек рече – „Па у ово село нико није ни долазио сем вас, ништа се није ни дешавало. Сад је другачије.“

Да би било свечано за Светски дан Рома, организоване су и караоке и многи су узели учешће. Кажу да је ово први пут да је обележен радно и свечано Дан Рома, да они памте. ■

Др Нада Ђурић

И плус и минус



Дан сећања на преминуле од сиде је обележен и у Лозници већ пети пут, треће недеље у мају у оквиру кампање „И плус и минус“ коју спроводи Министарство здравља и Глобални фонд у циљу смањења стигме и дискриминације особа које живе са ХИВ-ом.

Дана 17. маја 2009. године од 18. до 20. часова су прикупљане поруке подршке и саосећања, а на платоу испред Вуковог дома културе је постављена велика црвена трака на којој су постављене свеће, које су запаљене тачно у осам сати, када је минутом ћутања одржан помен за преминуле од СИДЕ. У међувремену је педесетак волонтера Искре, Саветовалишта за младе и Саветовалишта за ДПСТ Дома здравља у Лозници, *Dance for Life*, Канцеларије за младе, Пулса, прикупљало поруке подршке за особе које живе са ХИВ-ом. У периоду од два сата прикупљено је 206 порука и у свима њима је изражено саосећање са ХИВ позитивним или туга за преминулим и њиховим породицама, што је квалитативан помак у односу на раније године, када је било и порука осуде особа које живе са ХИВ-ом. Прим. др Нада Ђурић, епидемиолог и саветник за ДПСТ (добровољно, поверљиво, саветовање и тестирање), истиче да се посете у Саветовалишту могу заказати на телефон 015/877 378, а загарантовано је анонимно тестирање.

Доста едукативних докумената и информација о превенцији и заштити, као и о животу са ХИВ-ом могу се наћи на страницама www.zcloznica.co.rs ■

Прим. др Нада Ђурић



Из препорука
за организаторе скупова и манифестација са учешћем особа које долазе из земаља
у којима је регистрована локална трансмисија новог соја вируса грипа А (H1N1)

Ц. Делегације из земаља које учествују на Универзијади

1. Послати свим лекарима/вођама делегација образац изјаве о здравственом стању учесника (прилог 1), коју треба попунити 24 сата пре поласка на пут и послати обједињене податке електронским путем здравственој служби задуженој за збрињавање учесника (може и збирна изјава).
2. Образац изјаве о здравственом стању попунити током пута и предати граничној санитарној инспекцији при уласку у Републици Србију или при смештају преко лекара/вођа делегације здравственој служби задуженој за збрињавање учесника.
3. Лекар или вођа делегације дужан је да прати здравствено стање учесника током лета и ако је дошло до оболевања (симптоми: висока температура, кашаљ или отежано дисање) потребно је да ОДМАХ обавести посаду авиона.
4. Током боравка у Републици Србији лекар или вођа делегације обавезан је да ОДМАХ о свакој промени здравственог стања учесника (симптоми: висока температура, кашаљ или отежано дисање) обавести здравствену службу задужену за збрињавање.
5. Током боравка у Републици Србији лекар или вођа делегације обавезан је да доставља дневни нулти извештај о одсуству суспектних случајева болести изазаваних новим вирусом А (H1N1) у делегацији, прилог 2.
6. Током боравка у Републици Србији лекар или вођа делегације обавезан је да сарађује са здравственом службом задуженом за збрињавање учесника, са циљем упознавања са мерама које ће се примењивати у контроли ширења у случају појаве болести.

29.05.09.

(Текст је преузет са сајта Института за јавно здравље Србије "Милан Јовановић-Батут")

У сусрет годишњим одморима

Пробиотици – корисне, модерне или непотребна играчке?

...питање је поставила, и на њега дала низ одговора асс. др сц. мед. Данијела Бојић, из Центра за гастроентерологију КБЦ „Звездара“, током промоције нове врсте пробиотика на нашем тржишту – *ErceFlora duo.* Симболично повезавши једну од индикација примене новог пробиотика – на путовањима, са промоцијом оджаном током крстарења бродом Дунавом, организатори су на занимљив начин стучној јавности презентовали историјат примене ове врсте препарата, састав, индикације, механизам дејства и др...

Појам пробиотик је уведен у употребу 1965. године, а позитивно дејство ферманата из млечних производа први је запазио Иља Мечников. Типови деловања савремених пробиотика су: инхибирање адхерентности патогених микроорганизама; продукција антимикробних супстанци – бактериоцина; имуномодулација и такмичење за хранљиве састојке са патогеним микроорганизмима унутар цревног лумена. *ErceFlora duo* капсуле су трокомпонентне – садрже два соја млечнокиселинских бактерија и један сој квасница. Индикације за примену су: терапија антибиотицима (код 30% пацијената изазива поремећај цревне флоре); путнички проливи, инфекције Cl. difficile, Rotavirusom; интолеранција лактозе (у порасту на нивоу светске популације); Кронова болест; иритабилни колон и пострадијациони колитис.

За педијатре је занимљив податак да се одложена дијареја након узимања антибиотика може да јави и након шест недеља од примене, а да се пробиотици код деце дају месец дана након престанка симптома.

Када су у питању особе које имају проблеме са поремећајем цревне флоре на путовањима, пробиотик се препоручује 5-7 дана пре, и током целог боравка на путовању. Узима се на празан стомак, у дози од 1 до 3 капсуле дневно, а *ErceFlora duo* је доступан у породичном паковању од 24 капсуле. Може се безбедно примењивати и код мале деце и код старијих људи. ■

Ј. Ј. Симић



У оквиру реализације Плана активности пре и у току пандемије новог грипа А H1N1 3. јуна је на састанку у Институту за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут“ оформљено Заједничко тело за комуникацију којим руководи директор Канцеларије за сарадњу са медијима Владе Републике Србије, Миливоје Михаиловић, док су чланови овог тела представници Министарства здравља, Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Министарства одбране, Министарства унутрашњих послова, Националног јавног сервиса РТС, Факултета политичких наука и Градског завода за јавно здравље. На састанку је договорено да је задатак Заједничког тела да планира, организује, прикупља информације и информише јавност у вези са пандемијом, као и да припрема извештаје и анализе јавног мњења. Заједничко тело за комуникацију се оснива на време док постоји реална опасност од пандемије новог грипа А H1N1 и у току пандемије.

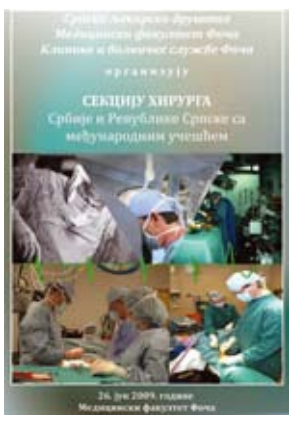


Стручни скупови









Лекар

ИНФОРМАТИВНИ ЛИСТ СРПСКОГ ЛЕКАРСКОГ ДРУШТВА

ВЛАСНИК И ИЗДАВАЧ: СРПСКО ЛЕКАРСКО ДРУШТВО

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР (за број 125):
Др Јелена Јовановић-Симић, главни и одговорни уредник
Др Небојша Ђуришић, секретар
Др Жарко Вуковић
Др Љиљана Вучковић-Декић
Др Предраг Рогулић
Др Нада Ђурић
Др Рада Петровић
Др Вукашин Антић
Др Бранка Николић
Др Светлана Јездић
Стални сарадник: Проф. др Славољуб Живковић
Припрема и штампа: Цицеро, Београд
Тираж: 4.000 примерака

ISSN 1451-2130

ОБАВЕШТЕЊЕ

Поштоване колеге,

на сајту www.rastko.net/medicina можете пронаћи велики број радова из историје медицине који су постављени у овој највећој електронској библиотеци на Балкану. Уредник у области историје медицине на сајту *Растко* је проф. др Брана Димитријевић. Прва годишњица постојања овог дела сајта *Растко* била је на дан славе Српског лекарског друштва, Ђурђевдан.

Др Славица Жижић–Борјановић,
секретар Секције ИМ